

Sayı : 38591462-400-2022-2073

24.05.2022

Konu : Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti arasında İktisadi ve Mali İşbirliği Milletlerarası Anlaşması Arasında Anlaşma Hk.

Sirküler No: 403

Sayın Üyemiz,

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti arasında İktisadi ve Mali İşbirliği Milletlerarası Anlaşması (Karar Sayısı:5596) 24 Mayıs 2022 tarih ve 31845 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Ek'te sunulan söz konusu Milletlerarası Anlaşmada ;

KKTC Sektörel Reform Alanları Politikaları ve Eylem Planı başlığı altında

2.3. Yatırım Ortamının İyileştirilmesi

2.3.1.Amaç : Yatırım ortamına ilişkin bürokratik öngörülebilirliğin güçlendirilerek rekabetçi ortamın geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

2.3.1.1. Politika : KKTC'de doğrudan yatırım ve ortak yatırımların kolaylaştırılması için ihtiyaç duyulan düzenlemeler hayata geçirilecektir.

-2.3.1.2.Politika : Yabancıların KKTC'de yatırım yapması için gerekli olan yerli ortak şartı ve sermaye miktarına yönelik kısıtlar azaltılacaktır.

-2.3.1.3. Politika : Mülkiyet edinilmesindeki kısıtlamaların azaltılması sağlanacaktır.

2.10. Ulaştırma

2.10.1. Amaç : Türkiye ile KKTC arasında bağlantısallığın artırılması ve bunun devamının sağlanması için gerekli çalışmaların yapılması amaçlanmaktadır.

2.10.1.1. Politika : Liman altyapısının geliştirilmesine yönelik çalışmalara katkı sağlanacaktır.

başlıkları yer almaktadır.

Bilgilerinizi arz/rica ederim.

Saygılarımla,

e-imza

İsmet SALİHOĞLU
Genel Sekreter

Ek:Milletlerarası Andlaşma (54 sayfa)

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanuna göre Güvenli Elektronik İmza ile İmzalanmıştır.

Evrakı Doğrulamak İçin : <https://ehys.denizticaretodasi.org.tr/enVision/Dogrula/BSR6SU5ZP>
Bilgi için: Alper Sercan KALPAKOĞLU Telefon: E-Posta: alper.kalpakoğlu@denizticaretodasi.org.tr
Meclis-i Mebusan Caddesi No:22 34427 Fındıklı-Beyoğlu-İSTANBUL/TÜRKİYE
Tel : +90 (212) 252 01 30 (Pbx) Faks: +90 (212) 293 79 35
Web: www.denizticaretodasi.org.tr E-mail: iletisim@denizticaretodasi.org.tr KEP: imeakdto@hs01.kep.tr

Dağıtım:**Gereği:**

- Tüm Üyeler (WEB sayfası ve e-posta ile)
- İMEAK DTO Şube ve Temsilcilikleri
- Türk Armatörler Birliği
- GİSBİR (Türkiye Gemi İnşa Sanayicileri Birliği)

Derneği

- VDAD (Vapur Donatanları ve Acenteleri Derneği)
- TÜRK LİM (Türkiye Liman İşletmecileri Derneği)
- KOSDER (Koster Armatörleri ve İşletmecileri Derneği)
- GBD Gemi Brokerleri Derneği
- TURSSA (Gemi Tedarikçileri Derneği)
- ROFED (Kabotaj Hattı Ro-Ro ve Feribot İşletmecileri Derneği)
- UTİKAD (Uluslararası Taşımacılık ve Lojistik Hizmet Üretenleri Derneği)
- S.S Armatörler Taşıma ve İşletme Kooperatifi
- İMEAK DTO 29,32,33,36,40,41,42 ve 43 No'lu Meslek Komite Başkan ve Üyeleri
- Gemi Sahibi Firmalar
- Gemi Acenteleri

Bilgi:

- Yönetim Kurulu Başkan ve Üyeleri
- İMEAK DTO Şube YK Başkanları
- İMEAK DTO Meslek Komite Başkanları

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanuna göre Güvenli Elektronik İmza ile İmzalanmıştır.

Evrakı Doğrulamak İçin : <https://ehys.denizticaretodasi.org.tr/enVision/Dogrula/BSR6SU5ZP>
Bilgi için: Alper Sercan KALPAKOĞLU **Telefon:** **E-Posta:** alper.kalpakoğlu@denizticaretodasi.org.tr
Meclis-i Mebusan Caddesi No:22 34427 Fındıklı-Beyoğlu-İSTANBUL/TÜRKİYE
Tel : +90 (212) 252 01 30 (Pbx) **Faks:** +90 (212) 293 79 35
Web: www.denizticaretodasi.org.tr **E-mail:** iletisim@denizticaretodasi.org.tr **KEP:** imeakdto@hs01.kep.tr

MİLLETLERARASI ANDLAŞMA

Karar Sayısı: 5596

14 Nisan 2022 tarihinde Ankara'da imzalanan ekli "2022 Yılı Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşması"nın onaylanmasına, 244 sayılı Kanunun 5 inci maddesi ile 9 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 2 nci ve 3 üncü maddeleri gereğince karar verilmiştir.

23 Mayıs 2022

Recep Tayyip ERDOĞAN
CUMHURBAŞKANI

2022 YILI TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA İKTİSADİ VE MALİ İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti, aralarındaki iktisadi ve mali işbirliğinin aşağıdaki şartlarda sürdürülmesi hususunda anlaşmışlardır.

İşbu Anlaşmanın uygulama ve yürütülmesinde, iki ülke arasındaki işbirliği çerçevesini ortaya koyan amaç ve politikaların yer aldığı Ek-1'deki "Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti İşbirliği Çerçeve Belgesi" esas alınır.

I- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti;

1. İşbu Anlaşmanın eki "Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti İşbirliği Çerçeve Belgesi Eylem Planı"nda (Ek-2) yer alan reform ve eylemleri gerçekleştirmeyi,
2. Mali disiplin çerçevesinde, kamu maliyesi için gelir artırıcı ve gider azaltıcı tedbir, reform ve yasaları hayata geçirerek, cari bütçe açığını Anlaşma süresince azaltmayı taahhüt etmiştir.

II- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti;

İşbu Anlaşmaya ekli tabloda (Ek-3) detayları verildiği üzere;

1. **3.200.000.000 TL**'ye kadar olmak üzere Türk Lirası cinsinden hibe yardımıda bulunmayı. Bu kapsamda;
    - A. Altyapı Yatırım ve Reel Sektör Projelerine toplam **2.164.000.000 TL**
    - B. Faaliyet ödeneklerine toplam **96.000.000 TL**
    - C. Savunma ödeneklerine toplam **940.000.000 TL**.
  2. **1.050.000.000 TL**'ye kadar olmak üzere Türk Lirası cinsinden ABD Doları karşılığı kredi yardımıda bulunmayı. Bu kapsamda;
    - A. Kamu Sektörü (Cari Bütçe Açığına Katkı) için toplam **500.000.000,00 TL**
    - B. Kamu Sektörü (Diğer) için toplam **100.000.000,00 TL**
    - C. Reform Destekleme Ödeneği olarak toplam **450.000.000,00-TL**
  3. II/1. maddesinde yer alan hibe yardımları kapsamında "Altyapı ve Reel Sektör için Mali İşbirliği Aracı (ARMA) Projeleri", "Ankara Kaynaklı Projeler" ve "Faaliyetler" ile II/2. maddesinde yer alan kredileri "İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşması Usul ve Esasları" (Ek-4) çerçevesinde kullandırmayı,
  4. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümetinin ihtiyaç duyacağı alanlarda kamu görevlileri aracılığı ile teknik yardım sağlamayı,
- aşağıdaki "III- Diğer Hususlar" başlığı altında belirlenen hususların gözetilmesi kaydıyla taahhüt etmiştir.

III- Diğer Hususlar

1. Türkiye Cumhuriyeti tarafından taahhüt edilen hibe ve kredi tutarlarının tertipler arasındaki dağılımı Türkiye Cumhuriyeti Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'na göre Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı ile ilgili Bakanlık ve Kurumların bütçesine konularak belirlenir.
2. İşbu Anlaşmanın dışında yapılacak diğer yardımlar, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti veya iki ülkenin ilgili Bakanlıkları arasında protokol imzalanmak suretiyle yapılır. Ancak söz konusu yardımlar İşbu Anlaşmanın amaçlarına aykırı olamaz.
3. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne, Türkiye Cumhuriyeti iç mevzuatı, uluslararası anlaşma, protokol ve benzeri diğer düzenlemeler gereği; merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri tarafından her türlü yardım, hibe, kredi ve benzeri nitelikte aktarılan tüm kaynaklar, yapılan harcamalar ve yürütülen projeler, ilgili idareler tarafından Türkiye Cumhuriyeti Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğüne bildirilir ve Koordinatörlük tarafından kurulacak bir sistem içerisinde takip edilir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti tarafınca da bilgilerin karşılıklı teyidi açısından benzer bir sistem kurularak işletilir. Sisteme işlenecek bilgilerin içeriği, bildirme usulü ve bildirilme dönemlerini belirlemeye Türkiye Cumhuriyeti Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğü ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti yetkilidir.
4. Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliği Kalkınma ve Ekonomik İşbirliği (KEİ) Ofisi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Teknik Heyeti ile istişare içerisinde, Anlaşma eki "Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti İşbirliği Çerçeve Belgesi Eylem Planı"nda (Ek-2) yer alan eylemlerdeki ve İşbu Anlaşmanın I/2. maddesindeki gelir artırıcı ve gider azaltıcı tedbir, reform ve yasalardaki ilerlemelerin tespit edilmesi amacıyla "Aylık İzleme Raporu" hazırlar ve ilgili ayı takip eden ayın ilk haftası Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetine sunulmak üzere Türkiye Cumhuriyeti Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğüne gönderir.
5. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkezi İdareleri ve Bağlı Kurum ve Kuruluşlarında geçici süreli personel dahil olmak üzere yeni istihdam edilecek toplam personel sayısı, 2022 yılı için bir önceki yılda ayrılan personel sayısını geçemez. İstihdamda ihtiyaç analizlerine göre daha fazla personel açığı olan yerlere öncelik verilir. İşbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesini müteakip bir (1) ay içerisinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkezi İdarelerinde ve Bağlı Kurum ve Kuruluşlarında istihdam edilebilecek personel sayılarının tespitine ve izlenmesine ilişkin olarak iki ülke Teknik Heyet Başkanları arasında Mutabakat Zaptı imzalanır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti tarafından, ay içindeki gerçekleştirmeler "Aylık Personel Bildirim Tablosu"nda düzenlenir ve izleyen ayın ilk haftası Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliği KEİ Ofisine iletilir. KEİ Ofisi ilgili tabloyu, Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetine sunulmak üzere Türkiye Cumhuriyeti Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğüne gönderir.
6. Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti, hibe ve kredi kullanımına yönelik değerlendirmesinde "Aylık İzleme Raporu" ve "Aylık Personel Bildirim Tablosu"na dikkate alır.

7. Reformları desteklemek için ayrılan "Reform Destekleme Ödeneği", reformların finansmanında, özelleştirme uygulamalarında veya reformların tamamlanması şartına bağlı olarak bütçe açığı için kullanılır. Kamu kurumlarında yapılacak reformlar kapsamında Reform Destekleme Ödeneği, kredi teminatı olarak kullanılabilir. Uygulamaya ilişkin usul, Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti tarafından belirlenir.
8. Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetince yapılacak değerlendirme neticesinde belirlenen hibe ve krediler, mali ve teknik gerekler ile İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşmasına uygun şekilde Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetinin ödenek teklifine istinaden Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcısı'nın onayı üzerine Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine aktarılır.
9. Yürütülen proje ve faaliyetler ile diğer giderlerin devamının sağlanması amacıyla, 2023 yılı İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşması imzalanıncaya kadar işbu Anlaşma kapsamında harcanmayan kısımlarının kullanılmasına devam olunur. Söz konusu tutarın kullanılma süresi her halükarda işbu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yılı geçemez.
10. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde eğitim kampüsü ve akademik birimleri olan Türkiye Cumhuriyeti Devlet Üniversiteleri, bahsi geçen kampüs ve akademik birimlere cari ve yatırım giderleri kapsamında kendi bütçelerinden kaynak aktarabilir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki eğitim kampüsü ve akademik birimlerine ilişkin olarak yükseköğretim kurumları bütçelerinde tefrik edilen ödenekler, bütçelendiği tertiplerden tahakkuka bağlanarak ilgili kampüs ve akademik birim hesabına aktarılmak suretiyle kullanılır.
11. İşbu Anlaşma kapsamındaki projeler ve işbu Anlaşmanın I. maddesindeki gelir artırıcı ve gider azaltıcı tedbir, reform ve yasalardaki ilerlemeler ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti ekonomisinin gidişatı Türkiye Cumhuriyeti Kıbrıs İşleri Koordinatörü ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Başbakanlık Müsteşarı başkanlığında Anlaşmanın yürürlüğe girmesini müteakip ilk üç ay içerisinde aylık, kalan sürede üç ayda bir yapacakları gözden geçirme toplantılarında değerlendirilir.
12. İşbu Anlaşma, tarafların kendi mevzuatları uyarınca yasal işlemleri tamamladıklarını belirten son bildirim tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

İşbu Anlaşma, iki asıl nüsha olarak 14/04/2022 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Fuat OKTAY
Cumhurbaşkanı Yardımcısı

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Faiz K. UOĞLU
Başbakan

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
VE
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ

Nisan 2022

Son yıllarda dünya ekonomisi artan yoğunlukta ekonomik, siyasi ve jeopolitik sınamalara maruz kalmaktadır. Küresel düzeyde ülkelerin korumacı yaklaşımlarından beslenen ticaret gerilimleri, Brexit sürecinin yansımaları, Avro Bölgesinin düşük büyüme performansı ve gelişmekte olan ülkelerdeki makroekonomik dengesizlikler küresel ekonominin toparlanmasında önemli zorluklar olarak gündeme gelmiştir. Bu süreçte ortaya çıkan Covid-19'un küresel sağlık krizine dönüşmesiyle birlikte tedarik zincirlerinde oluşan aksaklıklar, hammadde temininde yaşanan sorunlar, üretim faaliyetlerinin sekteye uğraması ve uluslararası hareketliliğin durma noktasına gelmesi ile küresel büyüme üzerindeki olumsuzluklar ciddi boyutlara ulaşmıştır. Ülkeler ve sektörler göre ayrışma gösteren küresel salgının etkileri, başta turizm ve eğitim gibi temas yoğun hizmet sektörlerinde, tarım ürünleri ve diğer mal ticaretinde ve enerji fiyatlarına duyarlı ekonomilerde daha keskin hissedilmiştir. Aşılama programlarının başlatılarak aşya erişimin yaygınlaşması ve uygulanan genişlemeci politika tedbirleri ile küresel ekonomiye yönelik riskler azaltılmaya çalışılmış ve toparlanma sürecine girilmiştir.

Öte yandan, salgından kısmi çıkış ile birlikte küresel ölçekte enflasyonist baskılar, salgın tedbirlerinin ortadan kalkmasıyla talepte yaşanan toparlanma, bazı sektörlerde süregelen arz kısıntılarının derinleşmesi, kuraklık etkisi, başta enerji ve gıda olmak üzere emtia fiyatları ile metal ve diğer temel girdi fiyatlarında görülen tarihi zirveler, tedarik zincirinde ve üretimde yaşanan aksamalar ve maliyet baskılarının artması gibi unsurlarla ciddi boyutlara ulaşmıştır. Enflasyonun geçici karakterde ve kısa vadeli olmadığına ortaya çıkması ile küresel para politikalarında yeniden ayarlamalar gündeme gelmekte; bu durum özellikle sağlık krizinden olumsuz etkilenen yükselen piyasalar ve gelişmekte olan ekonomiler açısından küresel düzeyde daha sıkı dış finansal koşullara bağlı olarak baskı oluşturmaktadır. Ayrıca, küresel düzeyde salgın sonrası gözlenen istihdamdaki artış eğilimine rağmen işsizlik oranları hala salgın öncesindeki ortalamaların üzerinde seyretmektedir.

Tüm bunlara ilave olarak, Rusya-Ukrayna savaşı başta olmak üzere artan jeopolitik gerilimler, iklim değişikliği tehdidi ve küresel düzeydeki terör ve göç sorunları ile dezenformasyon eğilimleriyle bağlantılı sosyal çalkantılar dünya ülkeleri için kısa, orta ve uzun vadede temel riskleri oluşturmaktadır.

Bu noktada, küresel düzeyde yavaş giden toparlanma sürecini ve söz konusu belirsizlikleri yönetmeye yönelik çabalar ön plana çıkmaktadır. Bölgesel ve yerel bütünleşmeler, siyasi, ekonomik ve ticari işbirliği arayışları, çevresel ve dijital dönüşüm önceliğinde ilerlemeler, esnek üretim ve esnek çalışma, merkeziyetsiz finans piyasalarına ve konvansiyonel olmayan yatırım araçlarına yönelim gibi gelişmeler önem kazanmaktadır.

Dünyanın içinden geçmekte olduğu bu kritik dönemde, Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin değişen küresel yapıyı yakından takip ederek, tarihi, kültürel ve kardeşlik bağlarını her alanda güçlü tutması ve siyasi, ekonomik, kültürel, ticari, askeri ve sosyal alanlarda stratejik işbirliğini daha da ileriye taşıması hayati önemi haizdir.

Coğrafi konumu itibarıyla Türkiye'nin güvenliğinde stratejik rolü olan Kıbrıs adasının bulunduğu Doğu Akdeniz bölgesi, sadece Orta Doğu ve çevresindeki enerji kaynaklarını kontrol altında tutulabilme yönüyle değil Asya, Afrika ve Avrupa kıtalarının yakın bölgelerini ve buralardan gerçekleştirilecek enerji ve mal akışlarını da kontrol edebilme potansiyeli açısından göz ardı edilemeyecek kadar önemli bir konumda olup, bölgenin stratejik önemi gün geçtikçe artmaktadır.

Bölge dışındaki ülkelerin ve uluslararası kuruluşların, bölgedeki ticari, ekonomik ve askeri varlığını giderek artırma çabaları Doğu Akdeniz'in tarihteki önemini halen koruduğunun kanıtıdır.

Doğu Akdeniz'in önemi bölgede yeni hidrokarbon rezervlerinin keşfedilmesiyle birlikte enerji bakımından da artmıştır. Bu keşifler, bölge ülkeleri arasında deniz yetki alanı ihtilafları ortaya çıkarmış, Yunanistan ve GKRY'nin tek yanlı eylemler ile Türkiye ve KKTC'nin haklarını gasp etmeye ve siyasi konjonktürden de istifadeyle Türk tarafını yok saymaya ve izole etmeye yönelik gerçeklikten kopuk, suni ittifaklar oluşturmaya çalışmaktadır. Bu gelişmeler, Türkiye ve KKTC'nin uluslararası hukuktan kaynaklanan egemenlik yetkilerinin ve haklarının korunmasının ve enerji alanında yakın işbirliği yapmasının önemini bir kez daha ortaya koymuştur.

Bölgede ülkemiz ve KKTC açısından enerji arz güvenliğini ve çeşitliliğini sağlamada stratejik işbirliği eskisinden daha önemli hale gelmiştir. Petrolün, büyük oranda Ortadoğu başta olmak üzere belirli bölgelerde elde edilebiliyor olması ve ilgili ülkelere deniz yoluyla transferinin yarısına yakınını Basra Körfezi ve Hürmüz Boğazı'ndan gerçekleşmesi, enerji güvenliği konusunda Doğu Akdeniz'in son derece hayati bir konumda olmasını beraberinde getirmektedir. Enerji kaynaklarına erişim ve bu kaynakların transfer güzergâhlarının güvenliği ülkelerin yapmış oldukları savunma planlarının temel stratejik noktalarının başında gelmektedir. Bu açıdan bakıldığında Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin yakın işbirliğini devam ettirmeleri büyük önem taşımaktadır.

Gelişen teknoloji ile derin deniz arama ve sondaj maliyetinin düşmesi ve uluslararası piyasada enerji fiyatlarının yükselmesi ile Doğu Akdeniz birçok uluslararası petrol şirketi açısından cazip bir faaliyet alanı haline gelmiştir.

GKRY'nin Adadaki tek meşru yönetimi gibi bölge ülkeleriyle deniz sınırı anlaşmaları yapması ve hidrokarbon arama ve çıkarma faaliyetleri icra etmesi gayri hukuki ve gayri meşrudur. Türkiye'nin ve KKTC'nin haklarını yok sayan ve ihlal eden bu tek yanlı eylemlere karşı, Türkiye ve KKTC'nin Doğu Akdeniz'deki haklarını korumak konusundaki kararlılıklarını ve bu alanda yakın işbirliğini güçlendirmesi büyük önem taşımaktadır.

Doğu Akdeniz'de bulunan hidrokarbon kaynaklarının bölge dışına naklinde en ekonomik ve stratejik seçeneğin hem pazar ve transit ülkesi olarak Türkiye olduğu gerçeği ortadadır.

EastMed boru hattı projesinin ekonomik ve fiziki açıdan uygulanabilir olmamasının, ABD'nin projeye verdiği desteği çekmesinin ve Rusya-Ukrayna savaşıyla birlikte önemi daha da artan enerji arz ve iletim güvenliğinin Doğu Akdeniz'deki yansımaları dikkate alındığında Türkiye'nin 2020 Doğu Akdeniz Konferansı çağrısı ve KKTC'nin 2019 önerisi çerçevesinde bölgede gerçek bir enerji işbirliğinin hayata geçirilmesine olan ihtiyaç daha da artmıştır.

Doğu Akdeniz'de enerji alanında, tüm bölge ülkelerinin menfaatine olacak, barış ve istikrara katkı sağlayacak gerçek bir işbirliği ancak Türkiye'nin ve KKTC'nin de içinde olacağı kapsayıcı projeler ile mümkündür.

Kıbrıs adası, 1571 yılından itibaren siyasi ve kültürel olarak Anadolu'nun parçası haline gelmiştir. Adada aslı unsur olarak Kıbrıs Türklerinin varlığının muhafazası ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin bekasını Türkiye'nin vazgeçilmezidir.

Türkiye, bu anlayışla, ahdi ve tarihi yükümlülükleri çerçevesinde milli davası olan Kıbrıs'a sahip çıkmakta kararlı olarak Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti halkının refahı, kendi ayakları üzerinde güvenle durabilmesi, kalkınması ve ekonomik gelişmesini hedefleyerek, en zor şartlarda dahi Türk Milletinin ayrılmaz bir parçası olan Kıbrıs Türkünü asla yalnız bırakmamayı ilke edinmiş ve yıllar boyunca bu çerçevede tüm alanlarda kaynaklarını Kıbrıs Türkü ile paylaşmıştır.

Bu bağlamda, Türkiye ile KKTC'nin vatandaşları ve yönetimleri ile birlikte tek vücut olarak hareket etmesi, ilişkilerini daha da kuvvetlendirmesi ve işbirliğini en üst seviyelere çıkarması iki ülkenin stratejik hedeflerine ulaşılmasında önem arz etmektedir.

Bu belge kapsamında ortak tarih, köken, kültür, dil, din ve manevi değerlerden kaynaklanan bağlarını her alanda daha da güçlendirmek ve sürdürülebilir ekonomik ve sosyal kalkınmayı sağlamak üzere, iki ülkenin savunma, güvenlik ve dış politika alanlarındaki işbirliğinin güçlenerek devamını öngören, KKTC'nin yer altı ve üstü doğal kaynaklarının yanı sıra finans ve insan kaynaklarının iki ülkenin menfaatleri doğrultusunda daha etkin kullanılmasını sağlayan, ülkenin teknik altyapısını iyileştiren, Türkiye ile KKTC arasındaki ticaret hacmini ve üretim imkânlarını artıran, KKTC içinde ve ikili ticarete TL kullanımını yaygınlaştıran ve KKTC'ye yardımların etkinlik ve verimlilik esasıyla sağlandığı stratejik bir işbirliği anlayışı ile hareket edilecektir.

İki ülke arasında, ekonomik ve sosyal kalkınma için daha ileri bir dayanışma, danışma ve işbirliğini arzu eden bir bakış açısının toplumların her katmanına yerleştirilmesi ile bölgesel ve küresel ölçekte bir bütün olarak aynı istikamette planlama yapılarak KKTC-Türkiye arasındaki ilişkinin daha da sağlamlaşması sağlanacaktır.

Bu amaçla, iki ülke yetkilileri KKTC'nin ve Türkiye'nin haklarını savunmayı birbirinden ayrı görmeyerek dinamik ve sürekli değişen bir yapı arz eden bölge ve dünya ekonomisini dikkate alarak, sektörel bakış açısıyla güçlendirilmiş bir eşgüdümle çalışacak, ekonomik, sosyal ve askeri tüm araçlar etkinlik, etkililik ve verimlilik temelinde kullanılacaktır.

1. Taraflar Türkiye Cumhuriyeti Devleti tarafından Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin güvenliğini sağlanmasına yönelik faaliyetlere devam edeceğinin önemini belirtirler.
2. Taraflar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin iç güvenliği alanında somut ve etkin ikili işbirlikleri yapacaklardır.
3. Taraflar, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne yapılan yardımlarda etkinlik, etkililik ve verimlilik esaslarını gözeterek, ortak izleme ve değerlendirme mekanizmalarını sürekli olarak geliştireceklerdir.
4. Taraflar Türkiye'nin ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin enerji arz güvenliğinin sağlanması ve her iki ülkede de temiz enerjiye erişimin artırılması konusundaki niyetlerini ortaya koymaktadırlar.
5. Taraflar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti sanayisinin rekabet gücünün geliştirilerek daha yüksek kalma değeri üretim kapasitesinin oluşturulmasında gereken adımları atacaklardır.
6. Taraflar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kamu maliyesinin dış kaynak bağımlılığını azaltarak sağlam bir yapıya kavuşturulmasını sağlamaya dönük her türlü çabayı destekleyeceklerdir.
7. Taraflar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki kurumların insan kaynağını ve teknik altyapısını iyileştirmek için ortak faaliyetler gerçekleştireceklerdir.
8. Taraflar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin finansal kaynaklarının daha etkin kullanılmasını teminen orta ve uzun vadeli bir ekonomik modelin inşasını gerçekleştireceklerdir.
9. Taraflar döviz kullanımının ve döviz bağımlılığın azaltılması yönünde güçlü adımlar atacaklardır.
10. Taraflar her alanda ulusal istatistik sisteminin güçlendirilmesi ve uluslararası düzeyde karşılaştırılabilir, güncel ve zamanlı istatistik üretiminin gerçekleştirilmesine yönelik işbirliğini artıracaklardır.
11. Taraflar cezaî ve hukukî konularda adli işbirliğinin geliştirilmesini hedefleyeceklerdir.
12. Taraflar turizm alanında dünya ile entegrasyonun güçlendirilerek dünya turizm pazarında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin hak ettiği yere gelebilmesi için gerekli işlemleri hayata geçireceklerdir.
13. Taraflar kültürel değerlerin ihya edilerek korunup geliştirilmesi, ortak kültürel ve toplumsal bağların güçlendirilmesi ve din hizmetlerinin geliştirilmesi için ortak çaba ve işbirliklerini genişletecek ve derinleştireceklerdir.
14. Taraflar okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim alanlarında devam etmekte olan işbirliğinin geliştirilerek güçlendirilmesini desteklemektedirler.
15. Taraflar yükseköğretim kurum ve kuruluşları arasındaki mevcut işbirliğinin ve dayanışmanın güçlendirilerek yükseköğretimde niteliğin artırılması için gayretlerini birleştireceklerdir.
16. Taraflar iki ülke gençlerinin ve sporcularının dostluk, arkadaşlık, kardeşlik ve akrabalık duygularının güçlendirilmesi hususunda çalışmalar yapılmasını sağlayacaklardır.
17. Taraflar aileler, kadınlar, çocuklar, engelliler, yaşlı bireyler, sosyal yardım alan vatandaşlar ile şehit yakınları, gaziler ve gazî yakınlarına yönelik politika ve hizmetler konusunda işbirliğinin güçlendirilmesini, ortak stratejiler üretilmesini, bilgi ve deneyim paylaşımının yapılmasını ve var olan imkânların geliştirilmesini sağlayacaklardır.
18. Taraflar Türkiye'nin sağlık sisteminin oluşturulmasında elde edilen bilgi ve tecrübelerin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti tarafı ile paylaşarak her iki ülke sağlık sistemlerinin uyumlaştırılmasına yönelik işbirlikleri geliştirilecektir.
19. Taraflar çevre, şehircilik ve iklim değişikliği konularında daha önce başlatılan işbirliklerinin geliştirilmesini sağlayacaklardır.
20. Taraflar ulaştırma alanında Türkiye ile KKTC arasındaki bağlantıların artırılması ve bunun daimi tutulması için gerekli çalışmaların yapılmasını sağlayacaklardır.
21. Taraflar tarım ürünlerinin yurtiçi tüketim miktarlarını dikkate alarak toprak ve su kaynaklarının etkin kullanımının sağlanması yoluyla sürdürülebilir tarımsal üretimin tesis edilmesini teşvik edeceklerdir.
22. Taraflar KKTC bankacılık sisteminin daha güçlü bir yapıya kavuşturulmasına ve sektörün daha etkin çalışmasına yönelik tedbirler alınmasına yönelik çabaları destekleyeceklerdir.
23. Taraflar iki ülke sigortacılık mevzuatının birbiriyle uyumunun sağlanması hususunda ortak çalışmalar yapılmasını desteklemektedirler.
24. Taraflar reel sektörün sermaye piyasasından finansman imkânlarının artırılması çerçevesinde, KKTC'de sermaye piyasasının geliştirilmesi; bu alanda gözetim, denetim ve bilgi paylaşımının güçlendirilmesine yönelik ortak faaliyetler gerçekleştireceklerdir.

25. Taraflar **Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti işgücü piyasası ile sosyal güvenlik sisteminin güçlü sürdürülebilir ve şoklara dirençli hale getirilmesi için gerekli çalışmaları yapacaklardır.**
26. Taraflar, **Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde üretim, yatırım, istihdam, büyüme ve ihracat odaklı ekonomi modeli** kurulmasına yönelik işbirliği yapacaktır.
27. Taraflar, **Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kamu maliyesinde bütçe dengesinin sağlanması ve sürdürülebilir yapıya kavuşturulması, sağlıklı gelir kaynaklarının artırılması ile iç ve dış borçlanma politikalarına yönelik işbirliği** yapacaktır.
28. Taraflar, **e-Devlet ve dijital dönüşüm** alanlarında bilgi ve deneyim paylaşımına devam edecek, daha önce başlatılan projelerin tamamlanması ve yeni projelerin geliştirilmesini sağlayacaktır.

1. KAMU YÖNETİMİ VE KAMU MALİYESİ POLİTİKALARI

1.1. Kamu Yönetimi

1.1.1. Amaç: KKTC yönetim sisteminin daha istikrarlı, dengeli ve etkin bir biçimde işlemesi amaçlanmaktadır.

1.1.1.1 Politika: Yönetim sisteminde istikrarın sağlanması ve karar alma süreçlerinin etkinleştirilmesi amacıyla ihtiyaç duyulan yapısal dönüşümün gerçekleştirilmesine yönelik gerekli işbirliği mekanizmaları kurulacaktır.

1.1.1.2.Politika: Kamu hizmetlerinin daha etkin ve verimli sunumu amacıyla gerekli idari reformlar için işbirliği sağlanacaktır.

1.1.1.3. Politika: Yasama süreçlerinin çağın gerektirdiği hızda uygun şekilde işlemesi için iyileştirici düzenlemeler yapılacaktır.

1.1.1.4. Politika: Millet iradesinin yönetime en üst seviyede yansımının önündeki engellerin kaldırılması konusunda gerekli tedbirler alınacaktır.

1.1.1.5. Politika: Türkiye ile KKTC vatandaşlarının her iki ülkede kamu hizmetlerine erişimi ve kamu idareleriyle ilgili iş ve işlemlerin etkin yürütülmesine yönelik gerekli tedbirler alınacaktır.

1.1.1.6. Politika: Karşılıklı işbirliğinin güçlendirilmesi amacıyla vatandaşlığa kabule ilişkin şartları kolaylaştıracak mevzuat düzenlemeleri yapılacaktır.

1.2. Kamu Maliyesi

1.2.1. Amaç: KKTC kamu maliyesinin borçlanma gereğini azaltacak şekilde gelir ve harcama politikalarının etkinleştirilmesi ve dış kaynak bağımlılığı azaltılarak sağlam bir yapıya kavuşturulması sağlanacaktır.

1.2.1.1. Politika: Kamu personel rejiminin etkinleştirilmesi sağlanacaktır.

1.2.1.2.Politika: Kamu maliyesi gelirleri artıracak ve giderleri azaltacak şekilde yeniden yapılandırılacaktır.

1.2.1.3.Politika: Mükerrerlikler önlenerek cari transferlerin etkinliği artırılacaktır.

1.2.1.4.Politika: Kamu mali yönetimi güçlendirecek, bu kapsamda ilgili politika dokümanları hazırlanacaktır.

1.2.1.5.Politika: Kamu maliyesinde bütçe dengesinin sağlanmasına yönelik politikalar yürütülecek, gelir kaynakları artırılarak sürdürülebilir yapıya kavuşturulacak, iç ve dış borçların azaltılması sağlanacaktır.

1.2.1.6.Politika: Bütçe içi fonlar azaltılarak, bütçe kaynaklarının gayrisafi hâki çerçevesinde etkin kullanımı sağlanacaktır.

1.2.1.7.Politika: Kamu kaynaklarının tek elde toplanması ve kamu finansmanının etkin yönetilmesi amacıyla Türkiye’de tek hazine hesabı benzeri sistem uygulamaya konulacaktır.

2. EKONOMİ VE FİNANS POLİTİKALARI

2.1. Ekonomi Modeli

2.1.1. Amaç: KKTC’nin finansal kaynaklarının daha etkin kullanılması temel amaçtır. Türkiye Cumhuriyeti’nce gerçekleştirilen kaynak aktarımlarının kademeli olarak azaltılmasını teminen, ikili işbirliği odaklı bir ekonomi

modelin inşasına yönelik faaliyetlerin/projelerin desteklenmesi hedeflenmektedir. Bu kapsamda üretim, yatırım, istihdam, büyüme ve ihracat odaklı ekonomi modeli kurulacaktır.

2.1.1.1 Politika: KKTC’de döviz kullanımı ve dövize bağımlılık azaltılacaktır.

2.1.1.2 Politika: Tarım, turizm ve eğitim sektörlerine dayalı bir gelişme stratejisi izleyen KKTC’de potansiyel alanlar (enerji ve fintek gibi) değerlendirilecektir.

2.1.1.3 Politika: KKTC’de kamu kesiminin finansman ihtiyacını karşılamak için Merkez Bankasından avans kullanma imkânı daraltılacaktır.

2.1.1.4 Politika: Ölçek ekonomisini de gözeterek KKTC’de finansal hizmetler (sigortacılık, bankacılık, sermaye piyasası ve mevduat sigortası) alanında KKTC Merkez Bankası bünyesindeki gözetim, düzenleme ve denetim yapıları güçlendirilecektir.

2.1.1.5 Politika: Uluslararası norm ve standartlarda istatistik üretimi için teknik destek sağlanacaktır.

2.1.1.6 Politika: Finansal sektörlerin paydaşlarının etkin karar alabilmelerini sağlayacak Finansal İstikrar Komitesinin KKTC’de teşkil edilmesi için gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

2.1.1.7 Politika: Finansmana erişimde zorluk yaşayan KOBİ'lere proje bazlı mikro krediler sağlanmasına ilişkin düzenlemeler yapılacaktır.

2.1.1.8 Politika: Maraş'ın günlük kullanıma hazır hale getirilmesi için altyapı ve diğer hizmetler tamamlanacaktır.

2.2. Malî Piyasalar

2.2.1. Bankacılık

2.2.1.1 Amaç: KKTC bankacılık sistemi daha güçlü bir yapıya kavuşturulacak, sektörün daha etkin çalışmasına yönelik tedbirler alınacaktır.

2.2.1.1.1.Politika: KKTC bankacılık sisteminin malî yapısı güçlendirilecek ve bankacılık düzenleme ve denetimine yönelik kurumsal kapasitesi artırılabilecektir.

2.2.1.1.2.Politika: Katılım bankacılığı alanında işbirliği geliştirilecektir.

2.2.2. Sigortacılık

2.2.2.1 Amaç: KKTC'nin kendine özgü şartları dikkate alınarak iki ülke sigortacılık mevzuatının birbirine uyumu sağlanacaktır.

2.2.2.1.1.Politika: Sigorta düzenleme ve denetim yapısının kurumsallaştırılması sağlanacaktır.

2.2.2.1.2.Politika: Sigortacılık alanında faaliyet gösteren uluslararası kuruluşlarda üyelik imkânları araştırılacak, KKTC kurumlarının gözlemci vb. statüde de olsa bu platformlarda bulunma imkânları değerlendirilecektir.

2.2.2.1.3.Politika: KKTC vatandaşlarının, Türkiye'nin Bireysel Emeklilik Sistemi ve Otomatik Katılım Sisteminden faydalanması sağlanacaktır.

2.2.3. Sermaye Piyasaları

2.2.3.1 Amaç: Reel sektörün sermaye piyasasından finansman imkânlarının artırılması çerçevesinde, KKTC'de sermaye piyasasının geliştirilmesi; bu alanda gözetim, denetim ve bilgi paylaşımının güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

2.2.3.1.1.Politika: Kripto varlıklara ilişkin olarak kara paranın aklanmasının önlenmesi ve yatırımcıların doğru bilgilendirilmesi yönünde ortak bir yaklaşım oluşturulacaktır.

2.2.3.1.2.Politika: Sermaye piyasasında faaliyet gösterecek personele (düzenleyici ve denetleyici birim personeliyle aracı kurumlarda çalışanlar) lisans sahibi olması şartı getirilmesinde yarar görülmektedir. Gerekli eğitim ve lisanslar SPK tarafından verilebilecektir.

2.2.4. Ödeme ve Para Kuruluşları, Flntek

2.2.4.1 Amaç: Millî para olan Türk Lirasının ve millî ödeme sistemlerinin kullanımının yaygınlaştırılması amaçlanmaktadır.

2.2.4.1.1.Politika: TROY kart kullanımı KKTC'de yaygınlaştırılacak ve KKTC bankalarıyla ihracı sağlanacaktır.

2.2.4.1.2.Politika: Temassız kart kullanımı KKTC'de yaygınlaştırılacaktır.

2.2.4.1.3.Politika: Dijital Lira projesinin pilot çalışmalarında KKTC'de ortak faaliyetlerle finansal teknolojiler alanında inovatif kapasite artışı sağlanacaktır.

2.2.4.1.4.Politika: Türk bankaları/kuruluşları aracılığıyla FAST-TR Karekod kullanımı KKTC'ye yaygınlaştırılacaktır.

2.3. Yatırım Ortamının İyileştirilmesi

2.3.1. Amaç: Yatırım ortamına ilişkin bürokratik öngörülebilirliğin güçlendirilerek rekabetçi ortamın geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

2.3.1.1.Politika: KKTC'de doğrudan yatırım ve ortak yatırımların kolaylaştırılması için ihtiyaç duyulan düzenlemeler hayata geçirilecektir.

2.3.1.2.Politika: Yabancıların KKTC'de yatırım yapması için gerekli olan yerli ortak şartı ve sermaye miktarına yönelik kısıtlar azaltılacaktır.

2.3.1.3.Politika: Mülkiyet edinilmesindeki kısıtlamaların azaltılması sağlanacaktır.

2.3.1.4.Politika: Organize sanayi bölgelerinde doğrudan ve ortak yatırımlar için yer ayrılması ve OSB'lerin yönetim ve çalışma düzeninin çağın gereklerine göre güncellenecektir.

2.3.1.5.Politika: Altyapı yatırımlarında kamulaştırma işlemlerinin hızlı ve etkin yürütülmesi için gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

2.4. Sanayi

2.4.1. Amaç: KKTC sanayisinin rekabet gücünün geliştirilerek daha yüksek katma değerli üretim kapasitesinin oluşturulması amaçlanmaktadır.

2.4.1.1.Politika: Organize Sanayi Bölgeleri alanında işbirliğine devam edilecektir.

2.4.1.2.Politika: Teknoloji Geliştirme Bölgeleri alanında Türkiye'nin tecrübelerinin KKTC ile paylaşılması sağlanacak, KKTC'de Türkiye'deki model çerçevesinde bir Teknopark kurulmasına yönelik faaliyetler yürütülecektir.

2.5. Ticaret

2.5.1. Amaç: İki ülkenin arz güvenliğini sağlamak üzere karşılıklı ticaret hacminin artırılması, KKTC ürünlerinin sorunsuz bir şekilde dünya pazarlarına erişiminin sağlanması, KKTC'nin ihracat kapasitesinin ve katma değerli ve teknoloji yoğun üretim ve hizmetlerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

2.5.1.1.Politika: e-Ticaret alanında işbirliği yapılacaktır.

2.6. Çalışma ve Sosyal Güvenlik:

2.6.1. Amaç: Türkiye ve KKTC işgücü piyasalarının ve sosyal güvenlik sistemlerinin karşılıklı ortak ihtiyaçlar doğrultusunda güçlü ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşturulması temel amaçtır.

2.6.1.1.Politika: Kayıt dışılıkla etkin şekilde mücadele edilecektir.

2.6.1.2.Politika: Sağlık sigortası sistemlerinin güçlendirilmesi, aktüeryal açıdan sürdürülebilir olması, yaygınlaştırılması ve uyumlaştırılması sağlanacak, iyi uygulama örneklerinin paylaşılması ve işbirliğinin güçlendirilmesi sağlanacaktır.

2.6.1.3.Politika: Emeklilik sisteminin orta ve uzun vadede aktüeryal görünümüne ilişkin çalışma yapılarak, mevcut durum değerlendirilecek ve aktüeryal dengeyi güçlendirici reformların çerçevesi belirlenecektir.

2.6.1.4.Politika: İki ülke kamu idareleri arasında ihtiyaç duyulan alanlarda staj programları düzenlenecektir.

2.7. Turizm

2.7.1. Amaç: Turizm alanında dünya ile entegrasyonun güçlendirilerek dünya turizm pazarında KKTC'nin hak ettiği yere gelebilmesi amaçlanmaktadır.

2.7.1.1.Politika: Turizm İstatistik Sistemi'nin kurulması ile KKTC dâhilinde Türkiye'deki sisteme benzer şekilde turizm istatistik verilerinin takip edilmesi sağlanacaktır.

2.7.1.2.Politika: KKTC'nin geleneksel ve kültürel değerlerinin araştırılması ve bu ürünlerden turizm alanında pazarlanabilen bir ürün gamı oluşturulması ve ülkemizdeki Geleneksel El Sanatları mağazaları benzerlerinin oluşturulmasına dönük çalışma yapılacaktır.

2.7.1.3.Politika: Kültür varlıklarının ihyası sağlanarak, KKTC tarihinin gelecek nesillere aktarılmasının yanı sıra Osmanlı İmparatorluğu'nun adadaki izlerinin de turizm odaklı olarak pazarlanması sağlanacaktır.

2.7.1.4.Politika: KKTC'de turizm alt yapısının geliştirilmesi amacıyla güvenli turizm sertifikasyonunun sağlanması, tesislerin belgelendirilmesi ve denetlenmesine yönelik işbirliği geliştirilecektir.

2.8. Enerji

2.8.1. Amaç: KKTC'nin enerji arz güvenliğinin sağlanması ve KKTC'de temiz enerjiye erişimin artırılması amaçlanmaktadır.

2.8.1.1.Politika: KKTC elektrik sektörü yeniden yapılandırılacaktır.

2.8.1.2.Politika: KKTC'nin elektrik üretim, iletim ve dağıtım altyapısı geliştirilecektir.

2.8.1.3.Politika: Enerji verimliliğine ilişkin yasal altyapının hazırlanması sağlanacak ve uygulamaya yönelik etkin tedbirler alınması teşvik edilecektir.

2.8.1.4.Politika: Ülkenin maden potansiyelinin değerlendirilmesi ve ekonomiye kazandırılması amacıyla çalışmalar yapılacaktır.

2.9. Tarım

2.9.1. Amaç: Tarım ürünlerinin yurtiçi tüketim miktarlarını dikkate alarak toprak ve su kaynaklarının etkin kullanımının sağlanması yoluyla sürdürülebilir tarımsal üretimin tesis edilmesi amaçlanmaktadır.

2.9.1.1.Politika: Tarımsal üretimin planlı olarak yapılabilmesi amacıyla Entegre Çiftçi Sistemi hayata geçirilecektir.

2.9.1.2.Politika: İç tüketim ve iki ülkenin dış ticareti dikkate alınarak belirlenmiş olan ürün deseninin uygulanmasına yönelik başta sulama ve kooperatifçilik olmak üzere gerekli faaliyetler yapılacaktır.

2.9.1.3.Politika: KKTC'de ekonomik olarak sulanabilir tarım arazilerinin sulanmasına yönelik depolama tesisleri, iletim hattı ve şebekelerinin planlama, proje ve inşaat süreçlerine dair gerekli koordinasyon ve katkı sağlanacaktır.

2.9.1.4.Politika: Coğrafi ürünlerin geliştirilmesine yönelik teşvikler, tarım ve hayvancılık politikaları geliştirilecektir.

2.9.1.5.Politika: Tarımsal desteklerin proje esaslı olması sağlanacak, desteklerin etkin denetim ve izlenmesine ilişkin mekanizmalar geliştirilecektir.

2.10. Ulaştırma

2.10.1. Amaç: Türkiye ile KKTC arasında bağlantısalığın artırılması ve bunun devamlılığının sağlanması için gerekli çalışmaların yapılması amaçlanmaktadır.

2.10.1.1.Politika: Liman altyapısının geliştirilmesine yönelik çalışmalara katkı sağlanacaktır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

3.1. Kültür

3.1.1. Amaç: Kültürel değerlerin ihya edilerek korunup geliştirilmesi, ortak kültürel ve toplumsal bağların güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

3.1.1.1.Politika: Geleneksel ve kültürel değerlerin ortaya çıkarılmasına yönelik çalışmalar yapılarak KKTC'nin sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel değerlerin entegrasyonunun sağlanması ve tarihinin korunarak gelecek nesillere aktarılması sağlanacaktır.

3.1.1.2.Politika: Bilimsel çalışmalar yoluyla, Türk-İslam dönemi somut ve somut olmayan kültür mirasları tespit edilecek ve tanıtılacaktır.

3.1.1.3.Politika: Adadaki Türk varlığını pekiştirmeye yönelik Osmanlı İmparatorluğu'nun adadaki izlerinin açığa çıkarılmasını sağlayacak restorasyon çalışmaları yapılacaktır.

3.2. İletişim

3.2.1. Amaç: Üçüncü ülkeler ve sivil toplum kuruluşlarınınca oldukça yaygın olarak kullanılan, KKTC-Türkiye ilişkisinin ve vatandaşları arasındaki tarihi, kültürel, coğrafi bağları hedef alan dezenformasyon çalışmalarının bertaraf edilerek, iki tarafın ortak tarih, kültür ve toplumsal bağların güçlendirilmesini amaçlanmaktadır.

3.2.1.1.Politika: Sosyal medya başta olmak üzere tüm iletişim platformlarında dezenformasyona karşı etkin bir işbirliği sağlanacaktır.

3.2.1.2.Politika: İletişim alanında yerel, bölgesel ve uluslararası faaliyetlerde iki ülkenin bağımlılığına ve KKTC'nin meşru haklarına dair süreklilik ve odaklılık gözetilerek iletişim faaliyetleri düzenlenecektir.

3.2.1.3.Politika: Türkiye ile KKTC arasında mobil iletişimin kesintisiz ve ekonomik sürdürülmesine ilişkin düzenlemeler yapılacaktır.

3.2.1.4.Politika: KKTC ile yürütülen e-devlet ve dijital dönüşüm projelerine ilişkin süreç hızlandırılacak, işbirliği artırılarak devam ettirilecektir.

3.3. Din Hizmetleri

3.3.1. Amaç: İki ülke arasındaki ortak tarih, kültür ve din bağlarından güç alarak mevcut dini hizmetlerin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

3.3.1.1.Politika: KKTC'de hizmet veren din görevlilerinin bilgi ve becerilerinin artırılarak din hizmetlerinin daha nitelikli olarak verilmesi ve toplumun sahipsiz dini bilgisine sahip olması sağlanacaktır.

3.3.1.2.Politika: Din hizmetlerinin kurumsal bir çerçevede, tek çatı altında, devlet tüzel kişiliği içerisinde daha etkin bir biçimde verilmesi sağlanacaktır.

3.4. Eğitim

3.4.1. Amaç: Okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim alanlarında devam etmekte olan işbirliğinin geliştirilerek güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

3.4.1.1.Politika: Öğretmenlik mesleğine giriş sisteminin daha geniş tabanlı ve fırsat eşitliğini teminat altına alan bir modele dönüştürülerek eğitim kalitesinin artırılmasını hizmet edecek şekilde ilgili mevzuatta gerekli düzenlemeler yapılarak mesleğe girişte rekabetçi bir yapı kurulacaktır.

3.4.1.2.Politika: Öğretim programları ve ders içerikleri, ortak değerlerimizi güçlendirmeye yönelik gözden geçirilerek güncellenecektir.

3.5. Yükseköğretim

3.5.1. Amaç: Yükseköğretim kurum ve kuruluşları arasındaki mevcut iş birliğinin ve dayanışmanın güçlendirilerek yükseköğretimde niteliğin artırılması amaçlanmaktadır.

3.5.1.1.Politika: Yükseköğretim kurumlarının Yükseköğretim Kalite Kurulu tarafından akreditasyonunun sağlanmasına yönelik çalışmalar artırılabilecektir.

3.5.1.2.Politika: YÖK ve YÖDAK arasında yükseköğretim alanında deneyim paylaşımına yönelik işbirliği sağlanacaktır.

3.6. Gençlik ve Spor

3.6.1. Amaç: İki ülke gençlerinin ve sporcularının dostluk, arkadaşlık, kardeşlik ve akrabalık duygularının güçlendirilmesi ve KKTC'de spor stratejisinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

3.6.1.1.Politika: İki ülke gençleri arasında ortak kültür kamplarının, gençlik değişim programlarının düzenlenmesine devam edilecektir.

3.7. Aile-Sosyal Hizmet-Sosyal Yardım

3.7.1. Amaç: Aileler, kadınlar, çocuklar, engelliler, yaşlı bireyler, sosyal yardım alan vatandaşlar ile şehit yakınları, gaziler ve gazi yakınlarına yönelik politika ve hizmetler konusunda işbirliğinin güçlendirilmesi, ortak stratejiler üretilmesi, bilgi ve deneyim paylaşımının yapılması ve var olan imkânların geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

3.7.1.1.Politika: Sosyal hizmet ve sosyal yardımlar alanında ihtiyaçların belirlenmesine yönelik çalışmalara destek verilecek, ihtiyacı bulunan gruplara yönelik özelleşmiş hizmet modelleri ve sosyal yardım programları geliştirilecek, var olanlar güçlendirilecektir.

3.7.1.2.Politika: Kadının statüsünün güçlenmesine yönelik çalışmalar desteklenecektir.

3.8. Sağlık

3.8.1. Amaç: Türkiye'nin sağlık sisteminin oluşturulmasında elde edilen bilgi ve tecrübelerin KKTC tarafı ile paylaşarak her iki ülke sağlık sistemlerinin uyumlaştırılması amaçlanmaktadır.

3.8.1.1.Politika: Türkiye Cumhuriyeti Devletince taahhüt edilen sağlık tesislerinin inşası, donanımı ve hizmete hazır hale getirilmesine yönelik faaliyetlere devam edilecektir.

3.9. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği

3.9.1. Amaç: Çevre, şehircilik ve iklim değişikliği konularında daha önce başlatılan işbirliklerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

3.9.1.1.Politika: KKTC genelinde yürütülen Nirengi Ağı projesinin devamı niteliğinde olan KKTC Kadastro Modernizasyon ve Gayrimenkul Değer Haritalarının üretimi için fizibilite çalışmaları yapılacaktır.

3.9.1.2.Politika: Tapu Kadastro Bilgi Sistemi (TAKBİS) ve Kadastro Modernizasyon Projesi sonucunda üretilen verilerin sunum, entegrasyon ve diğer kurumlarla paylaşım imkanlarının sağlanması için KKTC Bilişim Altyapısı analiz edilecektir.

3.9.1.3.Politika: KKTC'de yapı denetim sistemi geliştirilecektir.

3.9.1.4.Politika: Cumhurbaşkanlığı ve Cumhuriyet Meclisi hizmet binaları yapımına yönelik işbirliğine devam edilecektir.

3.9.1.5.Politika: Yeraltı ve yer üstü su varlığının korunması ve etkin kullanımına yönelik "Su Master Plan" çalışmalarının yapılması sağlanacaktır.

3.10. İstatistik

3.10.1. Amaç: KKTC ulusal istatistik sisteminin güçlendirilmesi ve uluslararası düzeyde karşılaştırılabilir, güncel ve zamanlı istatistik üretimine katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

3.10.1.1.Politika: Devlet Planlama Örgütü'nün makroekonomik analiz ve raporlama kapasitesi artırılacak, teşkilat yapısı güçlendirilecektir.

4. ADALET, GÜVENLİK VE SAVUNMA

4.1. Güvenlik ve Savunma

4.1.1. Amaç: Güvenlik konusunda KKTC ile her alanda işbirliğinin güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

4.1.1.1 Politika: Garantör ülke olarak Türkiye Cumhuriyeti Devleti tarafından Türkiye ve KKTC'nin hak ve menfaatleri çerçevesinde güvenliğinin sağlanmasına yönelik faaliyetlere devam edilecektir.

4.1.1.2 Politika: KKTC ile hâlihazırda çalışmaları süren emniyet makamları arasındaki Güvenlik İşbirliği Anlaşması tamamlanacaktır.

4.1.1.3 Politika: Savunma, güvenlik, asayiş ve kamu düzeninin sağlanması alanlarında ihtiyaç analizleri sonrasında ihtiyaç ve tespitlere göre temel düzeyden başlanılarak devamında uzmanlık eğitimlerinin verilmesi sağlanacaktır.

4.1.1.4 Politika: Yasa dışı bahis ve siber suçlarla mücadele alanında iki ülke ilgili makamlarıyla ihtiyaç analizi ortaya konularak operasyonel işbirliği güçlendirecek eylem planı uygulamaya alınacaktır.

4.1.1.5.Politika: Terörle mücadele, uyuşturucu madde kaçaklığı, silah ticareti, suç gelirleriyle ve kara paranın aklanması ile mücadele alanlarında ihtiyaç analizi ortaya konularak operasyonel işbirliği güçlendirecek eylem planı uygulamaya alınacaktır.

4.1.1.6 Politika: Göçmen kaçaklığı, insan ticareti ile mücadele, suç organizasyonlarına yönelik mevcut işbirlikleri geliştirilecektir.

4.1.1.7. Politika: Olay yeri inceleme alanında işbirlikleri geliştirilecektir.

4.1.1.8. Politika: Ülke genelinde asayişin sağlanması konularında işbirliği geliştirilecektir.

4.1.1.9. Politika: Özel hareket polislerinin etkin bir şekilde görevlerinin yerine getirilmesi amacıyla işbirliği geliştirilecektir.

4.1.1.10. Politika: Bilgi teknolojilerinin etkin bir şekilde kullanılması alanında işbirliği geliştirilecektir.

4.1.1.11. Politika: Koruma (kişi-bina) hizmetlerinin etkinliği ve gelişmesi sağlanacaktır.

4.1.1.12. Politika: Kriminal laboratuvarında çalışacak personelin etkin bir şekilde görevlerini yapması konusunda işbirliği geliştirilecektir.

4.1.1.13. Politika: Afet ve acil durum yönetimi alanında işbirliği geliştirilecektir.

4.2. Adalet

4.2.1. Amaç: Cezai ve hukuki konularda adli işbirliğinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

4.2.1.1 Politika: Adli tıp alanında Türkiye'nin imkânlarından KKTC'nin daha etkin faydalanması sağlanacaktır.

Belge içindeki eylemler tarafların yıllık değerlendirmelerine göre güncellenir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

Ek-2

REFORM ALANLARI	EYLEMLER	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi	SORUMLU KURULUS	
				TÜRKİYE	KKTC
1. REFORM ALANI: KAMU YÖNETİMİ VE KAMU MALİYESİ POLİTİKALARI					
1.1. Reform Konusu: Kamu Yönetimi					
1.1.1. Amaç: KKTC yönetim sisteminin daha istikrarlı, dengeli ve etkin bir biçimde işlemesi amaçlanmaktadır.					
1.1.1.1 Politika: Yönetim sisteminde istikrarın sağlanması ve karar alma süreçlerinin etkinleştirilmesi amacıyla ihtiyaç duyulan yapısal dönüşümün gerçekleştirilmesine yönelik gerekli işbirliği mekanizmaları kurulacaktır.	1.1.1.1.1. Eylemleri izlemek ve değerlendirmek üzere bir kurul oluşturulacak ve bu kurul marifetliyle aylık düzenli olarak takip edilip raporlanacaktır.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	T.C. Teknik Heyet	Başbakanlık
1.1.1.2. Politika: Kamu hizmetlerinin daha etkin ve verimli sunumu amacıyla gerekli idari reformlar için işbirliği sağlanacaktır.	1.1.1.2.1. Belediyelerde nüfus sayısı, nüfus yoğunluğu, yüz ölçümü, kalkınmışlık düzeyi ve yaşama alanları göz önünde bulundurularak optimum belediye ölçeği esasına göre belediye sayısı belirlenecek ve belediyelerin yetki ve görevleri bir bütün olarak yeniden düzenlenecektir. Belediyelerde iç denetim sistemi oluşturulacak, belediye meclisinin yetki ve görevleri güncellenecek ve denetim yetkisi güçlendirilecektir. 1.1.1.2.2. Din hizmetlerinin devletin bizzat asli görev ve denetim alanı içine alınarak devlet tüzel kişiliği içinde Din İşleri Başkanlığı'na yeniden düzenlenerek din hizmetlerinin tamamlanma gözetim ve denetim yetkisine sahip bir şekilde din hizmetlerinin yürütülmesi sağlanacaktır. 1.1.1.2.3. Sendikalar faaliyetler dışında sendikaların kuruluş amaçlarını aşan siyasi, ideolojik faaliyette bulunmamasına ve sendikalar ayrımıcılığı önlemeye yönelik mevzuat düzenlemeleri de dahil gerekli tedbirler alınacaktır.	Mayıs 2022	Temmuz 2022	Cevre, Selçukluk ve İklim Değişikliği Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı
1.1.1.3. Politika: Yasama süreçlerinin çabın gerektirdiği hızla uygun şekilde işlemesi için iyileştirici düzenlemeler yapılacaktır.	1.1.1.3.1. Yasama faaliyetlerinin etkinliğini arttırmak üzere Cumhuriyet Meclisi Genel Kurulunun işleyişini daha verimli hale getirecek toplantı ve karar alma süreçleri de dahil iyileştirici düzenlemeler yapılacaktır.	Mayıs 2022	Mayıs 2022	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
1.1.1.4. Politika: Millet iradesinin yönetime en üst seviyede yansımaların önündeki engellerin kaldırılması konusunda gerekli tedbirler alınacaktır.	1.1.1.4.1. Toplantı ve gösteri yürüyüşü yapma hakkının kullanımına ilişkin hususlar ile bu hakların kullanımının aşırını suretiyle özel kişi vefvaya ait mallara verilen zarar ziyanın tazmini düzenleme altına alınacaktır.	Mayıs 2022	Mayıs 2022	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
1.1.1.5. Politika: Türkiye ile KKTC vatandaşlarının her iki ülkede kamu hizmetlerine erişimi ve kamu idareleriyle ilgili iş ve işlemlerin etkin yürütülmesine yönelik gerekli tedbirler alınacaktır.	1.1.1.5.1. Aile birleşmesi ve mağduriyetlerin giderilmesi amacıyla vatandaşlığa kabule ilişkin gerekli düzenlemeler yapılacaktır.	Mayıs 2022	Mayıs 2022	T.C. Teknik Heyet	Başbakanlık
1.1.1.6. Politika: Karşılıklı işbirliğinin güçlendirilmesi amacıyla vatandaşlığa kabule ilişkin şartlarda kolaylaştırmalar yapılacaktır.	1.1.1.6.1. Aile birleşmesi ve mağduriyetlerin giderilmesi amacıyla vatandaşlığa kabule ilişkin gerekli düzenlemeler yapılacaktır.	Mayıs 2022	Mayıs 2022	T.C. Teknik Heyet	Başbakanlık
1.2. Reform Konusu: Kamu Maliyesi					
1.2.1. Amaç: KKTC kamu maliyesinin borçlanma gereğini azaltacak şekilde gelir ve harcama politikalarının etkinleştirilmesi ve dış kaynak bağımlılığın azaltılarak sağlam bir yapıya kavuşturulması sağlanacaktır.					
1.2.1.1. Politika: Kamu personel rejiminin etkinleştirilmesi sağlanacaktır.	1.2.1.1.1. Kamu personel rejimi ve emeklilik sisteminin gözden geçirilerek yapılacak analizler çerçevesinde gerekli mevzuat düzenlemeleri yapılacaktır.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	Başbakanlık, Maliye Bakanlığı

REFORM ALANLARI	EYLEMLER	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi	SORUMLU KURULUS	
				TÜRKİYE	KKTC
1.2.1.2.Politika: Kamu maliyesi gelirleri artıracak ve giderleri azaltacak şekilde yeniden yapılandırılacaktır	1.2.1.2.1. Kib-Tek'in mali yapısı güçlendirilecek şekilde yeniden yapılandırılması sağlanacaktır.	Mayıs 2022	Haziran 2022	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	Maliye Bakanlığı
	1.2.1.2.2. KDV uygulamaları gözden geçirilerek güncellenmesi sağlanacaktır.	Mayıs 2022	Haziran 2022	Hazine ve Maliye Bakanlığı	Maliye Bakanlığı
	1.2.1.2.3. Yükseköğretim sektörü ve turizm sektörüne tanınan vergi muafiyetleri tedricen azaltılacaktır.	Mayıs 2022	Haziran 2022	Hazine ve Maliye Bakanlığı	Maliye Bakanlığı
	1.2.1.1.4. Elektronik şans oyunları ve sanal finansal varlıklara ilişkin düzenlemeler ile lisans ücretleri ve yeni vergiler ile gelirler artırılabilecektir.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	Hazine ve Maliye Bakanlığı	Maliye Bakanlığı
	1.2.1.2.5. Milli Piyango'nun ve limanların özelleştirilmesi değerlendirilecektir.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	Hazine ve Maliye Bakanlığı	Başbakanlık, Maliye Bakanlığı, Bayındırlık ve İmarat Bakanlığı
	1.2.1.2.6. Tüm işletmeler için 2022 yılsonuna kadar Ödeme Kaydedici Cihaz kullanılmamasını zorunlu tutulmasına yönelik düzenleme yapılacaktır.	Mayıs 2022	Eylül 2022	Hazine ve Maliye Bakanlığı	Maliye Bakanlığı
	1.2.1.2.7. Serbest Meslek erbabı çalışanlara kredi kartı ile ödeme alma şartı getirilecektir.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	Hazine ve Maliye Bakanlığı	Maliye Bakanlığı
	1.2.1.2.8. Zorunlu olmayan tüketim ürünleri ile lüks tüketim ürünlerine yönelik vergiler vergi adaletine uygun şekilde güncellenecektir.	Mayıs 2022	Mayıs 2022	Hazine ve Maliye Bakanlığı	Maliye Bakanlığı
	1.2.1.2.9. Basın İlan Kurumunun tecrübe ve bilgi birikimi KKTC'ye aktarılacak ve medya destek sistemi de dahil olmak üzere basın mevzuatı güncellenerek güçlendirilecektir.	Mayıs 2022	Mayıs 2022	T.C. Teknik Hiyet	Başbakanlık
	1.2.1.2.10. Kalkınma Bankasına ayrılan yüzde 2'lik yeni mevduat payının yarısı Maliye Bakanlığına aktarılacak ve Kalkınma Bankası kredilerinin geri dönüş oranları artırılabilecektir.	Mayıs 2022	Mayıs 2022	Hazine ve Maliye Bakanlığı	Maliye Bakanlığı
	1.2.1.2.11. Vergi sistemi gözden geçirilecek, gelir artırımcı düzenlemeler yapılacaktır.	Mayıs 2022	Temmuz 2022	Hazine ve Maliye Bakanlığı	Maliye Bakanlığı
1.2.1.3.Politika: Mükerrerlikler önlenerek cari transferlerin etkinliği artırılabilecektir.	1.2.1.3.1. Cari transferler gözden geçirilerek etkinliğin artırılması ile gider azaltıcı tedbirlere yönelik düzenlemeler yapılacaktır.	Mayıs 2022	Temmuz 2022	Hazine ve Maliye Bakanlığı	Maliye Bakanlığı
1.2.1.4.Politika: Kamu mali yönetimi güçlendirilecek, bu kapsamda ilgili politika dokümanları hazırlanacaktır.	1.2.1.4.1. Kamu mali yönetiminin güçlendirilmesine yönelik üst politika belgeleri gözden geçirilerek, kamu maliyesinde karar verme ve uygulama süreçlerinin güçlendirilmesi sağlanacaktır.	Mayıs 2022	Temmuz 2022	Hazine ve Maliye Bakanlığı	Maliye Bakanlığı
1.2.1.5.Politika: Kamu maliyesinde bütçe dengesinin sağlanmasına yönelik politikalar yürütülecek, gelir kaynakları artırılarak sürdürülebilir yapıya kavuşturulacak, iç ve dış borçların azaltılması sağlanacaktır.	1.2.1.5.1. Toplu İş Sözleşme'nin süre bitiminden sonra otomatik olarak uzamayacak şekilde yeniden düzenlenecektir.	Mayıs 2022	Haziran 2022	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
	1.2.1.5.2. Tüm maaş ödemelerinden vergi ve primlerin tahsil edilmesi sağlanacaktır.	Mayıs 2022	Haziran 2022	Hazine ve Maliye Bakanlığı	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
1.2.1.6.Politika: Bütçe içi fonlar azaltılarak, bütçe kaynaklarının gayrisafihlik ilkesi çerçevesinde etkin kullanımı sağlanacaktır.	1.2.1.6.1. Bütçe içi fon uygulamasının analizinin yapılması, kaynakların etkin ve tasarruflu kullanılmasına için bu uygulamaların kaldırılmasına yönelik yasal düzenlemelerin hayata geçirilmesi ve bütçenin gayrisafihlik ilkesine uygun olarak yönetilmesi sağlanacaktır.	Mayıs 2022	Haziran 2022	Hazine ve Maliye Bakanlığı	Maliye Bakanlığı
	1.2.1.7.Politika: Kamu kaynaklarının tek elde toplanması ve kamu finansmanının etkin yönetilmesi amacıyla Türkiye'de Tek Hazine Hesabı benzeri sistem uygulamaya konulacaktır.	1.2.1.7.1. Kamu idareleri ve kamu kaynağı kullanımını bütçe yapılarının analizi yapılarak Türkiye'de uygulanmakta olan "Tek Hazine Hesabı" uygulamasının benzerinin KKTC'de kurulması için yasal ve teknik düzenleme yapılacak ve Türkiye'deki ilgili kamu idarelerinden teknik destek, bilgi ve tecrübe paylaşımı sağlanacaktır.	Haziran 2022	Mayıs 2023	Hazine ve Maliye Bakanlığı

REFORM ALANLARI	EYLEMLER	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi	SÖRÜMLÜ KURULUŞ	
				Türkiye	KKTC
2. REFORM ALANI: EKONOMİ VE FİNANS POLİTİKALARI					
2.1. Reform Konusu: Ekonomi Modeli					
2.1.1. Amaç: KKTC'nin finansal kaynaklarının daha etkin kullanılması temel amaçtır. Ülkemizde gerçekleştirilen kaynak aktarımlarının kademeli olarak azaltılmasını teminen, ikili işbirliği odaklı bir ekonomik modelin inşasına yönelik faaliyetlerin/projelerin desteklenmesi hedeflenmektedir. Bu kapsamda üretim, yatırım, istihdam, büyüme ve ihracat odaklı ekonomi modeli kurulacaktır.					
2.1.1.1 Politika: KKTC'de döviz kullanımı ve dövize bağımlılık azaltılacaktır.		Haziran 2022	Ağustos 2022	TCMB	KKTC Merkez Bankası
2.1.1.2 Politika: Tarım, turizm ve eğitim sektörlerine dayalı bir gelişme stratejisi izleyen KKTC'de potansiyel alanlar (enerji ve fintek gibi) değerlendirilecektir.		Mayıs 2022	Haziran 2022	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Malîye Bakanlığı, Ekonomi ve Enerji Bakanlığı
2.1.1.3 Politika: KKTC'de kamu kesiminin finansman ihtiyacını karşılamak için Merkez Bankasından avans kullanma imkanı daraltılacaktır.		Mayıs 2022	Ağustos 2022	TCMB	Malîye Bakanlığı, KKTC Merkez Bankası
2.1.1.4 Politika: Üçüncü ekonomisini de gözeterek KKTC'de finansal hizmetler (sigortacılık, bankacılık, sermaye piyasası ve mevduat sigortası) alanında gözetim, düzenleme ve denetim yapıları güçlendirilecektir.		Temmuz 2022	Aralık 2022	SPK, TCMB, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetim Kurumu	Malîye Bakanlığı, KKTC Merkez Bankası
2.1.1.5 Politika: Uluslararası norm ve standartlarda istatistik üretimi için teknik destek sağlanacaktır.		Mayıs 2022	Eylül 2022	Türkiye İstatistik Kurumu	KKTC İstatistik Kurumu
2.1.1.6 Politika: Finansal sektörlerin paydaşlarının etkin karar alabilmelerini sağlayacak Finansal İstikrar Komitesinin KKTC'de teşkil edilmesi için gerekli düzenlemeler yapılacaktır.	2.1.1.6.1. Türkiye'de Finansal İstikrar Komitesinin ve kurumsal yapısının işleyiş hakkında bilgi ve tecrübe paylaşımı yapılacaktır.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	Hazine ve Malîye Bakanlığı	Malîye Bakanlığı, Ekonomi ve Enerji Bakanlığı
	2.1.1.6.2. Türkiye'de Finansal İstikrar Komitesi ve çalışma grupları hakkında mevzuata ilişkin bilgi ve tecrübe paylaşımı yapılacaktır.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	Hazine ve Malîye Bakanlığı	Malîye Bakanlığı, Ekonomi ve Enerji Bakanlığı
2.1.1.7 Politika: Finansmana erişimde zorluk yaşayan KOBİ'lere proje bazlı mikro krediler sağlanmasına ilişkin düzenlemeler yapılacaktır.	2.1.1.7.1. KOBİ'lerin finansmana erişim imkanlarının artırılması ve mikro kredi desteği sağlanması hususunda işbirliği yapılacaktır.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	Hazine ve Malîye Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Malîye Bakanlığı, Ekonomi ve Enerji Bakanlığı
2.1.1.8. Maraş'ın günlük kullanıma hazır hale getirilmesi için altyapı ve diğer hizmetler tamamlanacaktır.	2.1.1.8.1 Maraş'ın günlük kullanıma hazır hale getirilmesi için gerekli tüm altyapı ve imar işleri ile diğer hizmetler tamamlanacaktır.	Mayıs 2022	Kasım 2022	T.C. Teknik Heyeti	Başbakanlık, Bayındırlık ve İmar Bakanlığı
2.2. Reform Konusu: Mali Piyasalar					
2.2.1. Bankacılık					
2.2.1.1 Amaç: KKTC bankacılık sistemi daha güçlü bir yapıya kavuşturulacak, sektörün daha etkin çalışmasına yönelik tedbirler alınacaktır.					
2.2.1.1.1. Politika: KKTC bankacılık sisteminin mali yapısı güçlendirilecek ve bankacılık düzenleme ve denetimine yönelik kurumsal kapasitesi artırılacaktır.		Mayıs 2022	Ağustos 2022	Bankacılık Düzenleme ve Denetim Kurumu	Malîye Bakanlığı

REFORM ALANLARI	EYLEMLER	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi	SORUMLU KURULUŞ	
				TÜRKİYE	KKTC
2.2.1.1.2.Politika: Katılım bankacılığı alanında işbirliği geliştirilecektir.	2.2.1.1.2.1. BODK ile KKTCMB arasında 17.09.2001 tarihinde imzalanan İkili İşbirliği Anlaşması (MoU) kapsamında söz konusu Daire Başkanlığı KKTCMB'den gelecek talep ve belirlenecek takvim doğrultusunda gerekli desteği sağlayacaktır.	Mayıs 2022	Haziran 2022	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu	Maliye Bakanlığı
2.2.2. Sigortacılık					
2.2.2.1 Amaç: KKTC'nin kendine özgü şartları dikkate alınarak iki ülke sigortacılık mevzuatının birbiriyle uyumu sağlanacaktır.					
2.2.2.1.1.Politika: Sigorta düzenleme ve denetim yapısının kurumsallaştırılması sağlanacaktır.	2.2.2.1.1.1. Mutabakat zaptının imzalanması, teknik eğitimlerin verilmesi, meslek birliklerinin birbiri ile görüşmelerinin sağlanması ve sektördeki bir özelliğe kuruluşun KKTC te de kurulmasında yardımcı olunması sağlanacaktır.	Mayıs 2022	Haziran 2022	Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu	Maliye Bakanlığı
2.2.2.1.2.Politika: Sigortacılık alanında faaliyet gösteren uluslararası kuruluşlarda üyelik imkânları araştırılacak, KKTC kurumlarının gözlemci vb. statüde de olsa bu platformlarda bulunma imkânları değerlendirilecektir.	2.2.2.1.2.1. KKTC sigortacılık otoritesi, üye olabilmesi mümkün olan uluslararası kuruluşlara tanıtılacaktır, üye olabilmek sürecinde Kurum tecrübesi aktarılabilecektir.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu	Maliye Bakanlığı
2.2.2.1.3.Politika: KKTC vatandaşlarının, Türkiye'nin Bireysel Emeklilik Sistemi ve Otomatik Katılım Sisteminden faydalanması sağlanacaktır.	2.2.2.1.3.1. Türkiye'deki uygulamanın KKTC'de tesis edilmesine yönelik yasal düzenleme yapılacak ve Türkiye'deki ilgili kamu idarelerince teknik destek, bilgi ve tecrübe paylaşımı sağlanacaktır.	Mayıs 2022	Haziran 2022	Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu	Maliye Bakanlığı
2.2.3. Sermaye Piyasaları					
2.2.3.1 Amaç: Reel sektörün sermaye piyasasından finansman imkânlarının artırılması çerçevesinde, KKTC'de sermaye piyasasının geliştirilmesi; bu alanda gözetim, denetim ve bilgi paylaşımının güçlendirilmesi amaçlanmaktadır					
2.2.3.1.1.Politika: Kripto varlıklara ilişkin olarak kara paranın aklanmasının önlenmesi ve yatırımcıların doğru bilgilendirilmesi yönünde ortak bir yaklaşım oluşturulacaktır.		Haziran 2022	Ağustos 2022	Sermaye Piyasası Kurulu, MASAK	Maliye Bakanlığı
2.2.3.1.2.Politika: Sermaye piyasasında faaliyet gösterecek personele (düzenleyici ve denetleyici birim personeliyle aracı kurumlarda çalışanlar) lisans sahibi olması şartı getirilmesinde yarar görülmektedir. Gerekli eğitim ve lisanslar SPK tarafından verilebilecektir.		Mayıs 2022	Haziran 2022	Sermaye Piyasası Kurulu	Maliye Bakanlığı
2.2.4. Ödeme ve Para Kuruluşları, Fintek					
2.2.4.1 Amaç: Millî para olan Türk Lirasının ve millî ödeme sistemlerinin kullanımının yaygınlaştırılması amaçlanmaktadır.					
2.2.4.1.1.Politika: TROY Kart kullanımı KKTC'de yaygınlaştırılacak ve KKTC bankalarının ihracı sağlanacaktır.		Mayıs 2022	Ağustos 2022	T.C.MB	Maliye Bakanlığı, KKTC Merkez Bankası
2.2.4.1.2.Politika: Temassız kart kullanımı KKTC'de yaygınlaştırılacaktır.		Mayıs 2022	Ağustos 2022	T.C.MB	Maliye Bakanlığı, KKTC Merkez Bankası

REFORM ALANLARI	EYLEMLER	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi	SÖZMÜMLÜ KURULUŞ	
				TÜRKİYE	KKTC
2.2.4.1.3.Politika: Dijital Lira projesinin pilot çalışmalarında KKTC'de ortak faaliyetlerle finansal teknolojiler alanında inovatif kapasite artışı sağlanacaktır.		Mayıs 2022	Eylül 2022	TCMB	Maliye Bakanlığı, KKTC Merkez Bankası
2.2.4.1.4.Politika: Türk bankaları/kuruluşları aracılığıyla FAST-TR Karekod kullanımı KKTC'ye yaygınlaştırılacaktır.		Mayıs 2022	Aralık 2022	TCMB	Maliye Bakanlığı, KKTC Merkez Bankası
2.3. Reform Konusu: Yatırım Ortamının İyileştirilmesi					
2.3.1. Amaç: Yatırım ortamına ilişkin bürokratik engörülebilirliğin güçlendirilerek rekabetçi ortamın geliştirilmesi amaçlanmaktadır.					
2.3.1.1.Politika: KKTC'de doğrudan yatırım ve ortak yatırımların kolaylaştırılması için ihtiyaç duyulan düzenlemeler hayata geçirilecektir.		Mayıs 2022	Mayıs 2022	T.C. Teknik Heyet	Başbakanlık, Ekonomi ve Enerji Bakanlığı
2.3.1.2.Politika: Yabancıların KKTC'de yatırım yapması için gerekli olan yeni ortak şartı ve sermaye miktarına yönelik kısıtlar azaltılacaktır.	2.3.1.2.1. Yatırımların tesviki veya yatırım ortamının iyileştirilmesi çerçevesinde Türkiye vatandaşları için öngörülen asgari şirket sermayesi ve ortaklık payı gibi losklar kaldırılacaktır.	Mayıs 2022	Mayıs 2022	T.C. Teknik Heyet	Ekonomi ve Enerji Bakanlığı
2.3.1.3.Politika: Mülkiyet edinilmesindeki kısıtlamaların azaltılması sağlanacaktır.	2.3.1.3.1. Türkiye vatandaşlarının KKTC'de gayrimenkul ediniminde kısıtlamalar yatırımını kolaylaştırarak şekilde iyileştirilecektir.	Mayıs 2022	Mayıs 2022	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı
2.3.1.4.Politika: Organize sanayi bölgelerinde doğrudan ve ortak yatırımlar için yer ayrılacak ve OSB'lerin yönetim ve çalışma düzeni çağın gereklerine göre güncellenecektir.	2.3.1.4.1. Organize Sanayi Bölgeleri ile ilişkin kanun taslağı yürürlüğe konacaktır.	Mayıs 2022	Mayıs 2022	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Ekonomi ve Enerji Bakanlığı
2.3.1.5.Politika: Altyapı yatırımlarında kamulaştırma işlemlerinin hızlı ve etkin yürütülmesi için gerekli düzenlemeler yapılacaktır.	2.3.1.5.1. Özellikle karayolu yatırımlarının hızla tamamlanabilmesi için Kamu Menfaati Yararına Maksatlar İçin Zorla Mal İktisabına Dair Yasa'ya acele kamulaştırma yapılabilmesine yönelik olarak "Hızlı İktisap" düzenlemesi eklenecektir.	Mayıs 2022	Mayıs 2022	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı
2.4. Reform Konusu: Sanayi					
2.4.1. Amaç: KKTC sanayisinin rekabet gücünün geliştirilerek daha yüksek katma değerli üretim kapasitesinin oluşturulması amaçlanmaktadır.					
2.4.1.1.Politika: Organize Sanayi Bölgeleri alanında işbirliğine devam edilecektir.	2.4.1.1.1. KKTC'deki en önemli OSB projesi olan ve başlangıç aşamasında bulunan Süvercinlik III. Etap Büyük Sanayi Bölgesi Projesinin iş planı hazırlanmasına ve projenin uygulanmasına Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından gerekli destek verilecektir.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Ekonomi ve Enerji Bakanlığı
2.4.1.2.Politika: Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB) alanında ülkemiz tecrübelerinin KKTC ile paylaşılması sağlanacak, KKTC'de ülkemiz modeli çerçevesinde bir Teknopark kurulmasına yönelik faaliyetler yürütülecektir.	2.4.1.2.1. Türkiye'deki teknoparklar ve TGB'lerin mevcut tecrübeleri doğrultusunda ilgili paydaşlarla KKTC'de teknopark kurulmasına ilişkin çalışmalara katkı sağlanacaktır.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Ekonomi ve Enerji Bakanlığı

REFORM ALANLARI	EYLEMLER	Başlangıç Tarihi	BİTİŞ Tarihi	SORUMLU KURULUŞ	
				TÜRKİYE	KKTC
2.5. Reform Konusu: Ticaret					
2.5.1. Amaç: İki ülkenin arz güvenliğini sağlamak üzere karşılıklı ticaret hacminin artırılması, KKTC ürünlerinin sorunsuz bir şekilde dünya pazarlarına erişiminin sağlanması, KKTC'nin ihracat kapasitesinin ve katma değerli ve teknoloji yoğun üretim ve hizmetlerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.					
2.5.1.1. Politika: e-Ticaret alanında işbirliği yapılacaktır.	2.5.1.1.1. KKTC tarafının e-Ticaret Planı çalışmalarına teknik destek verilecektir.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	Ticaret Bakanlığı PTT A.Ş. TİM	Ekonomi ve Enerji Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Kıbrıs Türk Ticaret Odası, Kıbrıs Türk Sanayi Odası
	2.5.1.1.2. KKTC'li firmaların PTTAVM'de mağaza açarak tedarikçi olmaları sağlanacak ve hazırlanacak bir e-plaform aracılığıyla KKTC firmalarına ürünlerini Türkiye ve üçüncü ülke pazarlarına sunulmasına imkan verecek bir işbirliği protokolü imzalanacaktır.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	PTT A.Ş.	Ekonomi ve Enerji Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Kıbrıs Türk Ticaret Odası, Kıbrıs Türk Sanayi Odası
2.6. Reform Konusu: Çalışma ve Sosyal Güvenlik:					
2.6.1. Amaç: Türkiye ve KKTC işgücü piyasalarının ve sosyal güvenlik sistemlerinin karşılıklı ortak ihtiyaçlar doğrultusunda güçlü ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşturulması temel amaçtır.					
2.6.1.1. Politika: Kayıt dışılıkla etkin şekilde mücadele edilecektir.	2.6.1.1.1. Kayıt dışı istihdamla mücadele çalışmaları karşılıklı olarak tanıtılacak ve iyi uygulama örnekleri paylaşılacaktır.	Mayıs 2022	Ekim 2022	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı SGK İŞKUR	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
	2.6.1.1.2. Kayıt dışı istihdamla mücadele planı hazırlanacaktır.	Mayıs 2022	Ekim 2022	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı SGK İŞKUR	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
2.6.1.2. Politika: Sağlık sigortası sistemlerinin güçlendirilmesi, aktüeryal açıdan sürdürülebilir olması, yaygınlaştırılması ve uyumlaştırılması sağlanacak, iyi uygulama örneklerinin paylaşılması ve işbirliğinin güçlendirilmesi sağlanacaktır.	2.6.1.2.1. KKTC sağlık sistemi ile sağlık sigortası uygulamaları incelenmesi ve sağlık sigortacılığı alanında aktüeryal sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi için reform ihtiyaçları tespit edilecektir.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı SGK	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı
	2.6.1.2.2. KKTC'de Genel Sağlık Sigortası sisteminin kurulması ve tüm nüfusu kapsayacak şekilde kapsamın genişletilmesi için Sağlık Sigortası Planı hazırlanacaktır.	Mayıs 2022	Ekim 2022	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı SGK	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı
2.6.1.3. Politika: Emeklilik sisteminin orta ve uzun vadede aktüeryal görünümüne ilişkin çalışma yapılarak, mevcut durum değerlendirilecek ve aktüeryal dengeli güçlendirici reformların çerçevesi belirlenecektir.	2.6.1.3.2. KKTC emeklilik sisteminin incelenmesi ve sistemin aktüeryal sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi için reform ihtiyacı olan alanlar tespit edilecektir.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı SGK	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
	2.6.1.3.3. KKTC emeklilik sisteminin aktüeryal sürdürülebilirliğinin sağlanması için Emeklilik Reform Planı hazırlanacaktır.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı SGK	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
2.6.1.4. Politika: İki ülke kamu idareleri arasında ihtiyaç duyulan alanlarda staj programları düzenlenecektir.	2.6.1.4.1. İki ülke arasında karşılıklı staj yapılmasına imkan verecek düzenlemeler yapılacak, Türkiye'deki ilgili kamu idarelerinde teknik destek, bilgi ve tecrübe paylaşımı yapılacaktır.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

REFORM ALANLARI	EYLEMLER	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi	SORUMLU KURULUŞ	
				TÜRKİYE	KKTC
2.7. Reform Konusu: Turizm					
2.7.1. Amaç: Turizm alanında dünya ile entegrasyonun güçlendirilerek dünya turizm pazarında KKTC'nin hak ettiği yere gelebilmesi amaçlanmaktadır.					
2.7.1.1.Politika: Turizm İstatistik Sistemi'nin kurulması ile KKTC dâhilinde Türkiye'deki sisteme benzer şekilde turizm istatistik verilerinin takip edilmesini sağlanacaktır.	2.7.1.1.1. İstatistik sisteminin kurulumu için teknik destek verilecektir.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	Kültür ve Turizm Bakanlığı	Başbakan Yardımcılığı, Turizm, Kültür, Gençlik ve Çevre Bakanlığı
2.7.1.2.Politika: KKTC'nin geleneksel ve kültürel değerlerinin araştırılması ve bu ürünlerden turizm alanında pazarlanabilen bir ürün gamı oluşturulması ve Türkiye'deki Geleneksel El Sanatları mağazaları benzerlerinin oluşturulmasına dönük çalışma yapılacaktır.	2.7.1.2.1. Turizmde ürün çeşitlendirmesi oluşturulması için teknik destek verilecektir.	Mayıs 2022	Haziran 2022	Kültür ve Turizm Bakanlığı	Başbakan Yardımcılığı, Turizm, Kültür, Gençlik ve Çevre Bakanlığı
2.7.1.3.Politika: Kültür varlıklarının ihyası sağlanarak, KKTC tarihinin gelecek nesillere aktarılmasının yanı sıra Osmanlı İmparatorluğu'nun adadaki izlerinin de turizm odaklı olarak pazarlanması sağlanacaktır.	2.7.1.3.1. Kültür varlıkları üzerinde gerekli çalışmaların yapılması sonrasında turizm ürünlerinin hedef pazarlarda tanıtımı yapılacaktır.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	Kültür ve Turizm Bakanlığı	Başbakan Yardımcılığı, Turizm, Kültür, Gençlik ve Çevre Bakanlığı
2.7.1.4.Politika: KKTC'de turizm alt yapısının geliştirilmesi amacıyla güvenli turizm sertifikasyonunun sağlanması, tesislerin belgelendirilmesi ve denetlenmesine yönelik işbirliği geliştirilecektir.	2.7.1.4.1. Güvenli turizm sertifikasyonu konusunda teknik danışmanlık verilmesi, konu ile ilgili kuruluşların KKTC'de bir araya getirilmesi, işbirliği çalışmalarının sürdürülmesi.	Mayıs 2022	Haziran 2022	Kültür ve Turizm Bakanlığı	Başbakan Yardımcılığı, Turizm, Kültür, Gençlik ve Çevre Bakanlığı
2.8. Reform Konusu: Enerji					
2.8.1. Amaç: KKTC'nin enerji arz güvenliğinin sağlanması ve KKTC'de temiz enerjiye erişimin artırılması amaçlanmaktadır.					
2.8.1.1.Politika: KKTC elektrik sektörü yeniden yapılandırılacaktır.	2.8.1.1.1. Elektrik sektöründe arz güvenliğinin sağlanabilmesi için iyi işleyen ve rekabet ortamına sahip bir piyasa oluşturulması amacıyla, düzenleyici kurum kurulmasının da değerlendirilmesi dahil olmak üzere girişimlerde bulunulmalıdır.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	Ekonomi ve Enerji Bakanlığı, Maliye Bakanlığı / KIB-TEK
	2.8.1.1.2. Elektrik üretim/iletim ve dağıtım/tedarik fonksiyonları ayrıştırılacaktır.	Mayıs 2022	Aralık 2022	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	Ekonomi ve Enerji Bakanlığı, Maliye Bakanlığı / KIB-TEK
2.8.1.2.Politika: KKTC'nin elektrik üretim, iletim ve dağıtım altyapısı geliştirilecektir.	2.8.1.2.1. İletim sisteminin planlanması, işletilmesi, sisteme bağlı santrallerle ilişkin kurulların yer alacağı "Şebeke Yönetmeliği" hazırlanacaktır.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	Ekonomi ve Enerji Bakanlığı, Maliye Bakanlığı / KIB-TEK
	2.8.1.2.2. Orta ve uzun dönem master planları hazırlanmalıdır.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	Ekonomi ve Enerji Bakanlığı, Maliye Bakanlığı / KIB-TEK
	2.8.1.2.3. Dağıtım şebekesinin envanter kaydının gerçekleştirilmesi için Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) altyapısı kurulmalıdır.	Mayıs 2022	Aralık 2022	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	Ekonomi ve Enerji Bakanlığı, Maliye Bakanlığı / KIB-TEK
2.8.1.3.Politika: Enerji verimliliğine ilişkin yasal altyapının hazırlanması sağlanacak ve uygulamaya yönelik etkin tedbirler alınması teşvik edilecektir.	2.8.1.3.1. Enerji Verimliliği Yasa Tasarısı hazırlanacak ve yürürlüğe konulacaktır.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	Ekonomi ve Enerji Bakanlığı

REFORM ALANLARI	EYLEMLER	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi	SORUMLU KURULUŞ	
				TÜRKİYE	KKTC
2.8.1.4. Politika: Ülkenin maden potansiyelinin değerlendirilmesi ve ekonomiyi kazandırılması amacıyla çalışmalar yapılacaktır.	2.8.1.4.1. Ülkenin maden potansiyelinin değerlendirilmesi ve ekonomiyi kazandırılması amacıyla, KKTC Jeo-minya Atlası ve Agregat Kaynak Planlama Projesi ve Bakır Madencilik Çalışması benzeri projeler gerçekleştirilecektir.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	MTA	Başbakan Yardımcılığı, Turizm, Kültür, Gençlik ve Çevre Bakanlığı
2.9. Reform Konusu: Tarım					
2.9.1. Amaç: Tarım ürünlerinin yurt dışı tüketim miktarlarını dikkate alarak toprak ve su kaynaklarının etkin kullanımının sağlanması yoluyla sürdürülebilir tarımsal üretimin tesis edilmesi amaçlanmaktadır.					
2.9.1.1. Politika: Tarımsal üretim planı olarak yapılabilmesi amacıyla Entegre Çiftçi Bilgi Sistemi hayata geçirilecektir.	2.9.1.1.1. KKTC'de Entegre Çiftçi Bilgi Sisteminin hayata geçirilmesi amacıyla Tarım ve Orman Bakanlığı, TÜRKSAT A.Ş. ve KKTC Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı ile işbirliği içinde hayata geçirilecektir.	Mayıs 2022	Eylül 2022	Tarım ve Orman Bakanlığı, TÜRKSAT, BTGM	Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı
2.9.1.2. Politika: İç tüketim ve iki ülkenin dış ticareti dikkate alınarak belirlenmiş olan ürün deseninin uygulanmasına yönelik başta sulama ve kooperatiflilik olmak üzere gerekli faaliyetler yapılacaktır.	2.9.1.2.1. Bu politika kapsamında Bakanlığımızca "Güzelyurt ve Mesarya Ovalarında Sürdürülebilir Tarım Projesiyoru" hazırlanmış olup KKTC Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı ile işbirliği içinde çalışmalara başlanacaktır.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	Tarım ve Orman Bakanlığı, OŞİ	Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı
2.9.1.3. Politika: KKTC'de ekonomik olarak sulanabilir tarım arazilerinin sulanmasına yönelik depolama tesisleri, iletim hatları ve şebekelerinin planlama, proje ve inşaat süreçlerine dair gerekli koordinasyon ve katkı sağlanacaktır.		Mayıs 2022	Ağustos 2022	Tarım ve Orman Bakanlığı, OŞİ	Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı
2.9.1.4. Politika: Coğrafi ürünlerin geliştirilmesine yönelik teşvikler, tarım ve hayvancılık politikaları geliştirilecektir.	2.9.1.4.1. KKTC'deki sulama projeleri hızlandırılacak ve stratejik tarımsal ve hayvansal ürünlerde üretim artışı sağlanacaktır. 2.9.1.4.2. KKTC'deki coğrafi ürünlerin ve KKTC'ne özgü yeni çeşitlerin yetiştirilmesine yönelik proje ve teknik destek verilmesine devam edilecektir.	Mayıs 2022	Eki 2022	Tarım ve Orman Bakanlığı, BÜGEM, TRGİM, TAGEM	Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı
2.9.1.5. Politika: Tarımsal desteklerin proje esaslı olması sağlanacak, desteklerin etkin denetim ve izlenmesine ilişkin mekanizmalar geliştirilecektir.	2.9.1.5.1. Tarımsal desteklerin analizi yapılarak, destek kapsam ve turunun değiştirilmesi, ihtiyaç duyulmayanların kaldırılmasının sağlanması sağlanacaktır.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	Tarım ve Orman Bakanlığı	Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı
2.10. Reform Konusu: Ulaştırma					
2.10.1. Amaç: Türkiye ile KKTC arasında bağlantısalığın artırılması ve bunun devamlılığının sağlanması için gerekli çalışmalar yapılması amaçlanmaktadır.					
2.10.1.1. Politika: Liman altyapısının geliştirilmesine yönelik çalışmalara katkı sağlanacaktır.	2.10.1.1.1. KKTC'nin ihtiyaç duyduğu liman altyapıları ile ilgili yürütülecek çalışmalara teknik destek verilmesi	Eylül 2022	Aralık 2022	Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı	Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı
3. REFORM ALANI: SOSYAL POLİTİKALAR					
3.1. Reform Konusu: Kültür					
3.1.1. Amaç: Kültürel değerlerin ihya edilerek korunup geliştirilmesi, ortak kültürel ve toplumsal bağların güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.					
3.1.1.1. Politika: Geleneksel ve kültürel değerlerin ortaya çıkarılmasına yönelik çalışmalar yapılarak KKTC'nin sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel değerlerin entegrasyonunun sağlanması ve tarihinin korunarak gelecek nesillere aktarılması sağlanacaktır.	3.1.1.1.1. Talep edilmesi halinde 2022 yılında KKTC'nin çeşitli şehirlerinde Halk Kültürünün (Halk Edebiyatı, Halk Müziği, Halk Oyunları, Halk İnançları vs.) konularında alan araştırmaları yapılabilecektir.	Haziran 2022	Aralık 2022	Kültür ve Turizm Bakanlığı	Başbakan Yardımcılığı, Turizm, Kültür, Gençlik ve Çevre Bakanlığı

REFORM ALANLARI	EYLEMLER	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi	SORUMLU KURULUŞ	
				TÜRKİYE	KKTC
3.1.1.2. Politika: Bilimsel çalışmalar yoluyla, Türk-İslam dönemi somut ve somut olmayan kültür mirasları tespit edilecek, restorasyon çalışmaları yapılacak ve tanıtılacaktır.	3.1.1.2.1. KKTC Kültür Varlıkları Envanteri Projesi tamamlanacaktır.	Haziran 2022	Aralık 2022	TİKA	Kıbrıs Vakıfları İdaresi, Eski Eserler ve Müzeler Dairesi
3.1.1.3. Politika: Adadalı Türk varlığını pekiştirmeye yönelik Osmanlı İmparatorluğu'nun adadaki izlerinin açığa çıkarılmasını sağlayacak restorasyon çalışmaları yapılacaktır.	3.1.1.3.1. KKTC'de Ecdad Mirasının Korunması çalışmalarına yönelik bilimsel ve teknik destek sağlanması.	Haziran 2022	Ekim 2022	TİKA	Kıbrıs Vakıfları İdaresi, Eski Eserler ve Müzeler Dairesi
	3.1.1.3.2. Mevlevî Tekkesi Restorasyonu	Temmuz 2022	Ekim 2022	TİKA	Kıbrıs Vakıfları İdaresi, Eski Eserler ve Müzeler Dairesi
	3.1.1.3.3. Kırklar Tekkesi Restorasyonu	Ağustos 2022	Ekim 2022	TİKA	Kıbrıs Vakıfları İdaresi, Eski Eserler ve Müzeler Dairesi
	3.1.1.3.4. Osmanlı Döneminden Kalan Çeşmelerin Restorasyonu	Mayıs 2022	Ekim 2022	TİKA	Kıbrıs Vakıfları İdaresi
	3.1.1.3.5. Girne Hz. Ömer Türbesi ve Mescidinin Yenilenmesi	Haziran 2022	Erişim 2022	TİKA	Kıbrıs Vakıfları İdaresi, Eski Eserler ve Müzeler Dairesi, Din İşleri Başkanlığı ve Girne Belediyesi
3.2. Reform Konusu: İletişim					
3.2.1. Amaç: Üçüncü ülkeler ve sivil toplum kuruluşlarıncı olduğca yaygın olarak kullanılan, KKTC-Türkiye ilişkisinin ve vatandaşları arasındaki tarihi, kültürel, coğrafi bağları hedef alan düzenlemesyon çalışmalarının bertaraf edilerek, iki tarafın ortak tarih, kültür ve toplumsal bağlarının güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.					
3.2.1.1. Politika: Sosyal medya başta olmak üzere tüm iletişim platformlarının düzenlemesyonu için vermeyecek şekilde etkin olarak kullanılması sağlanacaktır.		Mayıs 2022	Haziran 2022	T.C. Teknik Heyeti	Başbakanlık
3.2.1.2. Politika: İletişim alanında yerel, bölgesel ve uluslararası faaliyetlerde iki ülkenin bağlılığına ve KKTC'nin meşru haklarına dair süreklilik ve odaklılık gözetilerek iletişim faaliyetleri düzenlenecektir.		Mayıs 2022	Ağustos 2022	T.C. Teknik Heyeti	Başbakanlık
3.2.1.3. Politika: Türkiye ile KKTC arasında mobil iletişimin kesintisiz ve ekonomik sürdürülmesine ilişkin düzenlemeler yapılacaktır.	3.2.1.3.1. İlgili firmalar nezdinde tarife ücretleri üzerinden düzenleme yapılarak farklılığın ortadan kaldırılması	Haziran 2022	Ağustos 2022	İletişim ve Altyapı Bakanlığı	Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı
3.2.1.4. Politika: KKTC ile yürütülen e-devlet ve dijital dönüşüm projelerine ilişkin süreç hızlandırılacak, işbirliği artırılarak devam ettirilecektir.	3.2.1.4.1. Kamu hizmetlerinin hızlı ve standartlı yürütülmesi, kamu kaynaklarının etkin kullanılması amacıyla sağlık, adalet, maliye, gümrük, tabii idaresi, nüfus idaresi vb. alanlarda yürütülen bilgi sistemi çalışmalarının tamamlanması. Türkiye'deki ilgili kamu idarelerinden teknik destek, bilgi ve tecrübe paylaşımı yapılması	Mayıs 2022	Aralık 2022	Ulusal Dönüşüm Ofisi	Başbakanlık
	3.2.1.4.2. KKTC Veri Merkezinin işletilmesi hususunda Türkiye'deki ihtisas sahibi kurumlar ile tam bir işbirliği gerçekleştirilecektir.	Mayıs 2022	Aralık 2022	Dijital Dönüşüm Ofisi	Başbakanlık
3.3. Reform Konusu: Din Hizmetleri					
3.3.1. Amaç: İki ülke arasındaki ortak tarih, kültür ve din bağlarından güç olarak mevcut dini hizmetlerin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.					

REFORM ALANLARI	EYLEMLER	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi	SORUMLU KURULUŞ	
				TÜRKİYE	KKTC
3.3.1.1.Politika: KKTC'de hizmet veren din görevlilerinin bilgi ve becerilerinin artırılarak din hizmetlerinin daha nitelikli olarak verilmesi ve sahil dini bilginin toplumda hakim kılınması sağlanacaktır.		Mayıs 2022	Aralık 2022	Diyaret İşleri Başkanlığı	Başbakanlık
3.3.1.2.Politika: Din hizmetlerinin kurumsal bir çerçevede, tek çatı altında, devlet tüzel kişiliği içerisinde daha etkin bir biçimde verilmesi sağlanacaktır.	3.3.1.2.1. Din İşleri Başkanlığının kurumsallaşması noktasında destek sağlanacaktır.	Mayıs 2022	Aralık 2022	Diyaret İşleri Başkanlığı	Başbakanlık
3.4. Reform Konusu: Eğitim					
3.4.1. Amaç: Okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim alanlarında devam etmekte olan işbirliğinin geliştirilerek güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.					
3.4.1.1.Politika: Öğretmenlik mesleğine giriş sisteminin daha geniş tabanlı ve fırsat eşitliğini teminat altına alan bir modele dönüştürülerek eğitim kalitesinin artırılmasını hizmet edecek şekilde Öğretmenler Yasası başta olmak üzere ilgili mevzuatta gerekli düzenlemeler yapılarak akredite yüksek öğretim kurumlarından da öğretmenlik mesleğine katılım ve rekabetçi bir yapı kurulacaktır.	3.4.1.1.1. Öğretmenlik mesleğine giriş sisteminin daha geniş tabanlı ve fırsat eşitliğini teminat altına alan bir modele dönüştürülmesi için eğitim kalitesinin artırılmasını hizmet edecek şekilde Öğretmenler Yasası başta olmak üzere ilgili mevzuatta gerekli düzenlemeler yapılarak akredite yüksek öğretim kurumlarından da öğretmenlik mesleğine katılım ve rekabetçi bir yapı ile giriş sağlanacaktır.	Mayıs 2022	Mayıs 2022	Millî Eğitim Bakanlığı	Millî Eğitim Bakanlığı
3.4.1.2.Politika: Öğretim programları ve ders içerikleri, ortak değerlerimizi güçlendirmeye yönelik gözden geçirilerek güncellenecektir.	3.4.1.2.1. KKTC'deki mesleki ve teknik ortaöğretimde uygulanmakta olan öğretim programlarında ihtiyaç belirlenmesi sonrasında öğretim programları ile ilgili iş birliği yapılacaktır.	Haziran 2022	Ağustos 2022	Allo ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İŞKUR	Millî Eğitim Bakanlığı
	3.4.1.2.2. Ortaöğretim seviyesinde uygulanmakta olan ve Ortaöğretim Genel Müdürlüğü tarafından geliştirilen öğretim programları ile yazımı yapılan eğitim araçları/ders kitapları ortak değerlerimizi güçlendirmeye yönelik gözden geçirilerek tespit edilen eksiklikleri ve düzeltmeleri gidermeye yönelik gerekli güncelleme çalışmaları yapılacaktır.		Mayıs 2022	Ağustos 2022	Millî Eğitim Bakanlığı
3.5. Reform Konusu: Yükseköğretim					
3.5.1. Amaç: Yükseköğretim kurum ve kuruluşları arasındaki mevcut iş birliğinin ve dayanışmanın güçlendirilerek yükseköğretimde niteliğin artırılması amaçlanmaktadır.					
3.5.1.1.Politika: Yükseköğretim kurumlarının Yükseköğretim Kalite Kurulu tarafından akreditasyonunun sağlanmasına yönelik çalışmalar artırılacaktır.		Haziran 2022	Aralık 2022	YÖK	Millî Eğitim Bakanlığı
3.5.1.2.Politika: YÖK ve YÖDAK arasında yükseköğretim alanında deneyim paylaşımına yönelik işbirliği sağlanacaktır.	3.5.1.2.1. YÖK ve YÖDAK arasında işbirliği güçlendirilerek KKTC yükseköğretiminde kalitenin artırılması ve denetim yapısının güçlendirilmesi sağlanacaktır.	Mayıs 2022	Temmuz 2023	YÖK	Yüksek Öğretim Bakanlığı
3.6. Reform Konusu: Gençlik ve Spor					
3.6.1. Amaç: İki ülke gençlerinin ve sporcularının dostluk, arkadaşlık, kardeşlik ve akrabalık duygularının güçlendirilmesi ve KKTC'de spor stratejisinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.					

REFORM ALANLARI	EYLEMLER	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi	SORUMLU KURULUS	
				TÜRKİYE	KKTC
3.6.1.1. Politika: İki ülke gençleri arasında ortak kültür kamplarının, gençlik değişim programlarının düzenlenmesine devam edilecektir.	3.6.1.1.1. Yaz aylarında geçmiş yıllarda olduğu gibi Türkiye'deki Ramplar için uygun görülen kontenjan KKTC için ayrılacaktır.	Mayıs 2022	Eylül 2022	Gençlik ve Spor Bakanlığı	İşbirlikçi Bakanlık, Turizm, Kültür, Gençlik ve Çevre Bakanlığı
3.7. Reform Konusu: Aile-Sosyal Hizmet-Sosyal Yardım					
3.7.1. Amaç: Aileler, kadınlar, çocuklar, engelliler, yaşlı bireyler, sosyal yardım alan vatandaşlar ile şehit yakınları, gaziler ve gazi yakınlarına yönelik politika ve hizmetler konusunda işbirliğinin güçlendirilmesi, ortak stratejiler üretilmesi, bilgi ve deneyim paylaşımının yapılması ve var olan imkânların geliştirilmesi amaçlanmaktadır.					
3.7.1.1. Politika: Sosyal hizmet ve sosyal yardım alanlarında ihtiyaçların belirlenmesine yönelik çalışmalara destek verilecek, ihtiyaçta bulunan gruplara yönelik özelleşmiş hizmet modelleri ve sosyal yardım programları geliştirilecek, var olanlar güçlendirilecektir.	3.7.1.1.1. Türkiye'de uygulanan Aile Eğitim Programı doğrultusunda KKTC'de ilçelerin eğitim ihtiyaçlarına yönelik kurs programları oluşturulacak ve uygulanmasına teknik destek verilecektir.	Temmuz 2022	Kasım 2022	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
	3.7.1.1.2. Türkiye Aile Yapısı Araştırması (TAYA), Türkiye Boşanma Nedenleri Araştırması vb. sosyal araştırmaların KKTC'de bulunan üniversiteler ve ilgili kurumlar ile işbirliği yapılarak KKTC'de gerçekleştirilmesi konusunda teknik destek sağlanacaktır.	Temmuz 2022	Kasım 2022	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
	3.7.1.1.3. Aile Danışmanlığı hizmet modelinin geliştirilmesine yönelik teknik destek sağlanacaktır.	Temmuz 2022	Kasım 2022	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
	3.7.1.1.4. KKTC'de Sosyal Hizmet Merkezleri modelinin oluşturulması ve Aile Sosyal Destek Programının (ASDEP) uygulanması için teknik destek sağlanacaktır.	Temmuz 2022	Kasım 2022	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
	3.7.1.1.5. Risk altındaki çocuklara yönelik arz odaklı hizmetlerin yaygınlaştırılmasına dair teknik destek sağlanacaktır. (Mobil Ekspeler).	Temmuz 2022	Kasım 2022	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
	3.7.1.1.6. Engellilik ve yaşlılık alanında temel politika, hak ve hizmetler ile aktif yaşlanmaya yönelik farkındalık çalışmaları ve raporlama çalışmaları hakkında bilgi paylaşılacaktır.	Temmuz 2022	Kasım 2022	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

REFORM ALANLARI	EYLEMLER	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi	SORUMLU KURULUŞ	
				TÜRKİYE	KKTC
3.7.1.2. Politika: Kadının statüsünün güçlenmesine yönelik çalışmalar desteklenecektir.	3.7.1.1.7. Engelli ve yaşlılık alanındaki bakım ve rehabilitasyon hizmetleri ile erişilebilirliğin sağlanması konusunda teknik destek sağlanacaktır.	Mayıs 2022	Temmuz 2022	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
	3.7.1.1.8. Ortak bir çalışma grubu oluşturularak KKTC'de sosyal yardım programlar belirtenmesine ilişkin teknik destek sağlanacaktır.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Ekonomi ve Enerji Bakanlığı Finans ve Faaliyet Bakanlığı
	3.7.1.1.9. Kıbrıs Gazitemiz ile Kıbrıs Türkü gençleri buluşturarak gençlerimizin tarihlerine ilişkin milli ve manevi duygularını geliştirecek etkinlikler yapılacaktır.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
	3.7.1.2.1. Ülkemizde kadın alanında gerçekleştirilen çalışmalar konusunda deneyimi aktarımı gerçekleştirilmesi amacıyla Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planının (2018-2023) tanıtımı yapılacaktır.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
	3.7.1.2.2. Kadın kooperatifliğinin güçlendirilmesi çalışmaları ile Kadın ve Genç Girişimci buluşmaları gerçekleştirilecektir.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Ekonomi ve Enerji Bakanlığı Kıbrıs Türk Ticaret Odası Kadın Girişimci Komitesi
	3.7.1.2.3. KKTC'de eğitim ve istihdam dışındaki kadınların güçlendirilmesi çalışmalarına teknik destek sağlanacaktır.	Mayıs 2022	Ağustos 2022	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Ekonomi ve Enerji Bakanlığı Kıbrıs Türk Ticaret Odası Kadın Girişimci Komitesi

REFORM ALANLARI	EYLEMLER	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi	SORUMLU KURULUŞ	
				TÜRKİYE	KKTC
3.8. Reform Konusu: Sağlık					
3.8.1. Amaç: Türkiye'nin sağlık sisteminin oluşturulmasında elde edilen bilgi ve tecrübelerin KKTC tarafı ile paylaşılarak her iki ülke sağlık sistemlerinin uyumlaştırılması amaçlanmaktadır.					
3.8.1.1. Politika: Türkiye Cumhuriyeti Devletince taahhüt edilen sağlık tesislerinin inşası, donanımı ve hizmete hazır hale getirilmesine yönelik faaliyetlere devam edilecektir.	3.8.1.1.1. Yeni Girne Hastanesinin tamamlanmasından ardından donanım desteği verilecektir.	Mayıs 2022	Ocak 2023	Sağlık Bakanlığı	Sağlık Bakanlığı
	3.8.1.1.2. Lefkoşa 500 Yataklı Devlet Hastanesinin yapımı gerçekleştirilecektir.	Mayıs 2022	Ocak 2024	Sağlık Bakanlığı	Sağlık Bakanlığı
3.9. Reform Konusu: Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği					
3.9.1. Amaç: Çevre, şehircilik ve iklim değişikliği konularında daha önce başlatılan işbirliklerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.					
3.9.1.1. Politika: KKTC genelinde yürütülen Nirengi Ağı projesinin devamı niteliğinde olan KKTC Kadastro Modernizasyon ve Gayrimenkul Değer Haritalanma üretimi için fizibilite çalışmaları yapılacaktır.	3.9.1.1.1. KKTC Mimari Proje Envanteri, KKTC Kadastro Modernizasyon ve Gayrimenkul Değer Haritalanma üretimi için ihtiyaç ve maliyet analizi yapılacaktır.	Mayıs 2022	Şubat 2023	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı
3.9.1.2. Politika: Tapu Kadastro Bilgi Sistemi (TAKBİS) ve Kadastro Modernizasyon Projesi sonucunda üretilcek verilerin sunum, entegrasyon ve diğer kurumlarla paylaşım imkanlarının sağlanması için KKTC Bilişim Altyapısı analizi edilecektir.	3.9.1.2.1. KKTC Tapu Kadastro Bilişim Altyapısının mevcut durumu ile politika kapsamında ürünlerin sunumu için bilişim gereksinimleri analizi yapılacaktır.	Mayıs 2022	Şubat 2023	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı
3.9.1.3. Politika: KKTC'de yapı denetim sistemi geliştirilecektir.	3.9.1.3.1. 2020 yılında yapı işleri alanında imzalanmış olan Anlaşma kapsamında, KKTC'de yapı denetim sistemi geliştirilecektir.	Mayıs 2022	Şubat 2023	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı	Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı
3.9.1.4. Politika: Cumhurbaşkanlığı ve Cumhuriyet Meclisi hizmet binaları yapımına yönelik işbirliğine devam edilecektir.		Mayıs 2022	Şubat 2028	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı	Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı
3.9.1.5. Politika: Yeraltı ve yer üstü su varlığının korunması ve etkin kullanımına yönelik "Su Master Planı" çalışmalarının yapılması sağlanacaktır.		Mayıs 2022	Şubat 2023	Tarım ve Orman Bakanlığı	Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı
3.10. Reform Konusu: İstatistik					
3.10.1. Amaç: KKTC ulusal istatistik sisteminin güçlendirilmesi ve uluslararası düzeyde karşılaştırılabilir, güncel ve zamanlı istatistik üretiminin gerçekleştirilmesine katkı sağlanması amaçlanmaktadır.					
3.10.1.1. Politika: Devlet Planlama Örgütü'nün makroekonomik analiz ve raporlama kapasitesi artırılacak, teşkilat yapısı güçlendirilecektir.	3.10.1.1.1. DPÖ tarafından makroekonomik veri setinin oluşturulması, istatistiksel verilerin çeşitlendirilmesi, Hazine ve Maliye Bakanlığına gerekli eğitimler verilerek personel kapasitesinin artırılması sağlanacaktır.	Temmuz 2022	Kasım 2022	Hazine ve Maliye Bakanlığı	İstatistik Kurumu, Devlet Planlama Örgütü

REFORM ALANLARI	EYLEMLER	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi	SORUMLU KURULUŞ	
				TÜRKİYE	KKTC
4. REFORM ALANI: ADALET, GÜVENLİK VE SAVUNMA					
4.1. Reform Konusu: Güvenlik ve Savunma					
4.1.1. Amaç: Güvenlik konusunda KKTC ile her alanda işbirliğinin güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.					
4.1.1.1 Politika: Garantör ülke olarak Türkiye Cumhuriyeti Devleti tarafından Türkiye ve KKTC'nin hak ve menfaatleri çerçevesinde güvenliğinin sağlanmasına yönelik faaliyetlere devam edilecektir.				Millî Savunma Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı	Başbakanlık
4.1.1.2 Politika: KKTC ile hâlihazırda çalışmaları süren امنیت makamları arasındaki Güvenlik İşbirliği Anlaşması tamamlanacaktır.	4.1.1.2.1. İmzalanmış hukuki metinler ve müzakereleri devam eden Güvenlik İşbirliği Anlaşması tamamlandıktan sonra bu metinler çerçevesinde güvenlik alanında ihtiyaç analizleri yapılarak Eylem Planı oluşturulacak, Eylem Planı kapsamındaki faaliyetlerin takibi için Ortak Komisyon Toplantılarının icrasına başlanacaktır.	Mayıs 2022	Aralık 2022	İçişleri Bakanlığı	Başbakanlık
4.1.1.3 Politika: Savunma, güvenlik, asayiş, kamu düzeninin sağlanması alanlarında ihtiyaç analizleri sonrasında ihtiyaç ve tespitlere göre temel düzeyden başlanılarak devamında uzmanlık eğitimlerinin verilmesi sağlanacaktır.	4.1.1.2.2. Gerçekleştirilen projelerin etkin ve amacına uygun kullanılması amacıyla gerekli teknik desteğin sağlanmasına devam edilecektir.	Mayıs 2022	Aralık 2022	İçişleri Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, Başbakanlık
4.1.1.4 Politika: Yasa dışı bahis ve siber suçlarla mücadele alanında iki ülke ilgili makamları konuyla ilgili ihtiyaç analizi yaparak operasyonel işbirliğini güçlendirecek eylem planı oluşturup hayata geçireceklerdir.	4.1.1.4.1 Mali suçlarla mücadele alanında operasyonel işbirliği güçlendirilerek eylem planı oluşturulup hayata geçirecektir.	Mayıs 2022	Aralık 2022	İçişleri Bakanlığı, MASAK	Başbakanlık
4.1.1.5. Politika: Terörle mücadele, uyuşturucu madde kaçakçılığı, silah ticareti, suç gelirleriyle ve kara paranın aklanması ile mücadele alanlarında karşılıklı somut ve etkin işbirliği geliştirilecektir.	4.1.1.5.1 Terörle mücadele, uyuşturucu madde kaçakçılığı, silah ticareti, suç gelirleriyle ve kara paranın aklanmasıyla mücadele ile asayiş ve güvenlik alanlarında ihtiyaç analizi ortaya konularak operasyonel işbirliğini güçlendirecek eylem planı uygulamaya alınacaktır.	Mayıs 2022	Aralık 2022	İçişleri Bakanlığı, MASAK	Başbakanlık
4.1.1.6 Politika: Göçmen kaçakçılığı, insan ticareti ile mücadele, suç organizasyonlarına yönelik mevcut işbirlikleri geliştirilecektir.	4.1.1.6.1. İhtiyaç analizi yapılacaktır. 4.1.1.6.2. Eylem Planı oluşturulacaktır. 4.1.1.6.3. Gerekli eğitimler ve teknik destek sağlanarak operasyonel işbirliği yapılacaktır.	Mayıs 2022	Aralık 2022	İçişleri Bakanlığı	Başbakanlık, İçişleri Bakanlığı
4.1.1.7. Politika: Olay yeri inceleme alanında işbirlikleri geliştirilecektir.	4.1.1.7.1. İhtiyaç analizi yapılacaktır. 4.1.1.7.2. Eylem Planı oluşturulacaktır. 4.1.1.7.3. Gerekli eğitimler ve teknik destek sağlanacaktır. 4.1.1.7.4. İhtiyaç duyulan alanlarda gerekli mevzuatın hazırlanması konusunda destek sağlanacaktır.	Mayıs 2022	Aralık 2022	İçişleri Bakanlığı	Başbakanlık

REFORM ALANLARI	EYLEMLER	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi	SORUMLU KURULUŞ	
				TÜRKİYE	KKTC
4.1.1.8. Politika: Ülke genelinde asayişin sağlanması konularında işbirliği geliştirilecektir.	4.1.1.8.1. İhtiyaç analizi yapılacaktır. 4.1.1.8.2. Eylem Planı oluşturulacaktır. 4.1.1.8.3. Gerekli eğitimler ve teknik destek sağlanacaktır. 4.1.1.8.4. İhtiyaç duyulan alanlarda gerekli mevzuatın hazırlanması konusunda gerekli destek sağlanacaktır.	Mayıs 2022	Aralık 2022	İçişleri Bakanlığı	Başbakanlık
4.1.1.9. Politika: Özel hareket polistlerinin etkin bir şekilde görevlerini yerine getirmesi amacıyla işbirliği geliştirilecektir.	4.1.1.9.1. İhtiyaç analizi yapılacaktır. 4.1.1.9.2. Eylem Planı oluşturulacaktır. 4.1.1.9.3 Gerekli eğitimler ve teknik desteği sağlanacaktır.	Mayıs 2022	Aralık 2022	İçişleri Bakanlığı	Başbakanlık
4.1.1.10. Politika: Bilgi teknolojilerinin etkin bir şekilde kullanılması alanında işbirliği geliştirilecektir.	4.1.1.10.1. İhtiyaç analizi yapılacaktır. 4.1.1.10.2. Eylem Planı oluşturulacaktır. 4.1.1.10.3. Gerekli eğitimler ve teknik desteği sağlanacaktır.	Mayıs 2022	Aralık 2022	İçişleri Bakanlığı	Başbakanlık, Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı
4.1.1.11. Politika: Koruma (kişi-bina) hizmetlerinin etkinliği ve gelişmesi sağlanacaktır.	4.1.1.11.1. İhtiyaç analizi yapılacaktır. 4.1.1.11.2. Eylem Planı oluşturulacaktır. 4.1.1.11.3. Gerekli eğitimler ve teknik destek sağlanacaktır.	Temmuz 2022	Aralık 2022	İçişleri Bakanlığı	Başbakanlık, İçişleri Bakanlığı
4.1.1.12. Politika: Kriminal laboratuvarında çalışacak personelin etkin bir şekilde görevlerini yapması konusunda işbirliği geliştirilecektir.	4.1.1.12.1. İhtiyaç analizi yapılacaktır. 4.1.1.12.2. Eylem Planı oluşturulacaktır. 4.1.1.12.3. Gerekli eğitimler ve teknik desteği sağlanacaktır.	Temmuz 2022	Aralık 2022	İçişleri Bakanlığı	Başbakanlık
4.1.1.13. Politika: Afet ve acil durum yönetimi alanında işbirliği geliştirilecektir.	4.1.1.13.1. KKTC Hükümeti ile 28.04.2018 tarihinde imzalanan ve 19.03.2021 tarih ve 31429 sayılı gazetele yayımlanarak yürürlüğe giren "Afet ve Acil Durumlar Yönetimi Alanında İşbirliği Protokolü" kapsamında yer alan: - Afet ve Acil Durumlar Öncesi - Afet ve Acil Durumlarda - Afet ve Acil Durumlar Sonrasında maddelerinde yer alan işbirlikleri sonucunda etkin biçimde gerçekleştirilecektir.	Temmuz 2022	Aralık 2022	İçişleri Bakanlığı	Başbakanlık
4.2. Reform Konusu: Adalet					
4.2.1. Amaç: Cezai ve hukuki konularda adil işbirliğinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.					
4.2.1.1 Politika: Adli tıp alanında Türkiye'nin imkânlarından KKTC'nin daha etkin faydalanması sağlanacaktır.		Mayıs 2022	Aralık 2022	Adalet Bakanlığı	Başbakanlık, İçişleri Bakanlığı

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NCE 2022 YILINDA
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NE YAPILMASI PLANLANAN YARDIMLAR
(GENEL İCMAL)**

TL

AÇIKLAMALAR	2021 YILINDAN DEVREDEN				2022			TOPLAM
	KKTC'deki		Türkiye'deki		TOPLAM	BÜTÇE ÖDENEĞİ	TAHAKKUK EDEN GERİ DÖNÜŞ*	
	AÇIK AVANS	NAKİT	AÇIK AVANS	BÜTÇE ÖDENEĞİ				
HİBE	62.550,40	566.427.916,48	790.000.000,00	0,00	1.356.490.466,88	1.774.172.268,83	69.337.264,29	3.200.000.000,00
Savunma Ödenekleri	0,00	97.461.582,00	0,00	0,00	97.461.582,00	842.538.418,00	0,00	940.000.000,00
Altyapı ve Reel Sektör Projeleri	62.550,40	464.216.334,48	790.000.000,00	0,00	1.254.278.884,88	840.383.850,83	69.337.264,29	2.164.000.000,00
Altyapı ARMA (Lefkoşa)	62.550,40	12.216.334,48	0,00	0,00	12.278.884,88	164.323.850,83	69.337.264,29	245.940.000,00
Altyapı Ankara	0,00	448.000.000,00	760.000.000,00	0,00	1.208.000.000,00	642.950.000,00	0,00	1.850.950.000,00
Reel Sektör ARMA (Lefkoşa)	0,00	4.000.000,00	0,00	0,00	4.000.000,00	32.100.000,00	0,00	36.100.000,00
Reel Sektör Ankara	0,00	0,00	30.000.000,00	0,00	30.000.000,00	1.010.000,00	0,00	31.010.000,00
Faaliyet Ödenekleri	0,00	4.750.000,00	0,00	0,00	4.750.000,00	91.250.000,00	0,00	96.000.000,00
Altyapı Faaliyet	0,00	4.750.000,00	0,00	0,00	4.750.000,00	80.250.000,00	0,00	85.000.000,00
Reel Sektör Faaliyet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	11.000.000,00	0,00	11.000.000,00
KREDİ	0,00	3.415.676,10	0,00	0,00	3.415.676,10	1.046.584.323,90	0,00	1.050.000.000,00
Kamu Sektörü (Cari Bütçe Açığına Katkı)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	500.000.000,00	0,00	500.000.000,00
Kamu Sektörü (Diğer)	0,00	3.415.676,10	0,00	0,00	3.415.676,10	96.584.323,90	0,00	100.000.000,00
Reform Destekleme Ödenegi	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	450.000.000,00	0,00	450.000.000,00
TOPLAM	62.550,40	569.843.592,58	790.000.000,00	0,00	1.359.906.142,98	2.820.756.592,73	69.337.264,29	4.250.000.000,00

* Geri Dönüş Hesaplarından 2021 yılından devreden 69.337.264,29-TL tutar "Tahakkuk Eden Geri Dönüş" versine dahil olup, hesapta bulunan ABD Doları ve İngiliz Sterlini 31 Aralık 2021 KKTC Merkez Bankası kuru ile hesaplanarak Bütçe Ödenegi olan 840.383.850,83-TL'ye ilave edilmiştir.

İKTİSADİ VE MALİ İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI USUL VE ESASLARI

Amaç ve Kapsam

Madde 1 – (1) Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasında, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin iktisadi, idari, mali ve sosyal kalkınmasına katkı sağlamak amacıyla aşağıda belirtilen politika alanlarındaki kredi ve hibe nitelikli yardımları uygulamak hususunda mutabık kalmıştır:

- a) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kamu bünyesindeki kurum ve kuruluşların kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi,
- b) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bütçe açığının giderilmesi,
- c) Savunma sektörünün sürdürülebilirliğinin sağlanması,
- d) Ekonomi, sanayi ve ticaretin geliştirilmesi,
- e) Çevre, kültür ve turizmin korunması ve geliştirilmesi,
- f) Sivil toplumun desteklenmesi,
- g) İstihdam, sağlık, sosyal politikalar, eğitim, yükseköğretim ve insan kaynaklarının geliştirilmesi,
- h) Ulaştırma ve enerji altyapısının geliştirilmesi,
- i) Tarım ve kırsal kalkınmanın geliştirilmesi,
- j) İstatistik, bilişim ve teknoloji altyapısının geliştirilmesi.

(2) 2022 yılında Türkiye Cumhuriyeti tarafından ayrılan hibe ve kredi nitelikli kaynakların dağılımı ve kullanımı işbu Usul ve Esaslara göre yapılır.

(3) Taraflar uygulamayı kolaylaştırmak için gerekli tedbirleri alır.

Dayanak

Madde 2 – (1) İşbu Usul ve Esaslar;

a) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti arasında imzalanan İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşmasına ve Türkiye Cumhuriyeti 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa ekli "E" işaretli cetvelin 4'üncü maddesinin (a) ve (d) bendlerine dayanmaktadır.

Tanımlar

Madde 3 – (1) Bu Usul ve Esasların amaçlarına uygun olarak:

- a) Altyapı ve Reel Sektör için Mali İşbirliği Aracı (ARMA) Projeleri, Anlaşma kapsamında hibe nitelikli yardımlar kaleminden finanse edilecek, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti tarafından kendi mevzuatına göre yürütülen hizmet alımı, yapım, bakım ve onarım, tedarik bileşenleri ve/veya hibelerden oluşan ve proje olarak onaylanan iş ve eylemlerini,
- b) Ankara Kaynaklı Projeler, Türkiye Cumhuriyeti kurumlarınca gerçekleştirilecek, ihalelerde ve ödemelerde Türkiye Cumhuriyeti mevzuatı geçerli olacak, hibe nitelikli yardımlar kaleminden finanse edilecek projeleri,
- c) Anlaşma, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti arasında imzalanan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde sermaye giderleri, transfer giderleri ve diğer amaçlarla kullanılmak üzere Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliği

emrine gönderilen ödeneklerin kullanım amaç, yöntem ve şartlarını belirleyen 2022 yılı İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşmasını,

- d) Bütçe açığına katkı, Anlaşma kapsamında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bütçe açığının giderilmesi için kredi nitelikli yardımlar kaleminden finanse edilecek yardımları,
- e) Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti İşbirliği Çerçeve Belgesi Fyale Planı, Anlaşmanın ekinde yer alan ve mali işbirliğine esas teşkil edecek olan reform eylemleri bütünü,
- f) Faaliyetler Detay Listesi, işbu usul ve esasların eki (Ek-4.1.4) olacak şekilde yıllık olarak finanse edilecek tüm Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlık faaliyetlerinin detaylandırıldığı belgeleri,
- g) Faaliyetler, Anlaşma kapsamında hibe nitelikli yardımlar kaleminden finanse edilecek, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti tarafından kendi mevzuatına göre yürütülen hizmet alımı, yapım, bakım ve onarım, tedarik bileşenleri ve/veya hibelerden oluşan ve faaliyet olarak onaylanan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlıklarının iş ve eylemlerini,
- h) Hibe nitelikli yardımlar, Anlaşma kapsamında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine hibe olarak verilmek üzere öngörölmüş destekleri,
- i) Kalkınma ve Ekonomik İşbirliği (KEİ) Ofisi, Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyökelçisinin başkanlığındaki proje ve faaliyetlerden sorumlu Ofisi,
- j) Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğü, 2019/13 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Genelgesi kapsamında Cumhurbaşkanınca görevlendirilen makam bünyesinde oluşturulan Koordinatörlüğü,
- k) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti bünyesinde mali yardımın programlanması ve uygulamasının takibine ilişkin Başbakanlık Müsteşarı başkanlığında oluşturulan heyeti,
- l) Kredi nitelikli yardımlar, Anlaşma kapsamında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine kredi olarak verilmek üzere öngörölmüş destekleri,
- m) Lefkoşa Kaynaklı projeler, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kurumlarınca gerçekleştirilecek, ihalelerde ve ödemelerde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti mevzuatı geçerli olacak, hibe nitelikli yardımlar kaleminden finanse edilecek projeleri,
- n) Mali işbirliği, Anlaşma kapsamında sağlanacak teknik, idari ve hukuki destekler ile hibe ve kredi nitelikli yardımları,
- o) Mali yıl, söz konusu yıl için 1 Ocak'tan 31 Aralık'a kadar olan süreyi,
- p) Projeler Detay Listesi, işbu usul ve esasların eki (Ek-4.1.3) olacak şekilde yıllık olarak finanse edilecek tüm projelerin detaylandırıldığı belgeleri,
- r) Savunma ödemeleri, Anlaşma kapsamında Savunma Sektörünün sürdürülebilirliğinin sağlanması için hibe nitelikli yardımlar kaleminden finanse edilecek yardımları,

- s) Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti, iktisadi ve mali işbirliğinin uygulanması amacıyla Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcısı onayı ile Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı Bakan Yardımcısı başkanlığında oluşturulan heyeti,
- t) Uygulama Birimleri, projelerin hazırlık ve uygulama süreçlerinden sorumlu olan Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kurumlarını

ifade eder.

Mali İşbirliğine İlişkin Yapı

Madde 4 – (1) İşbirliği aşağıda belirtilen kurumsal yapı ile uygulanır:

- (a) Kıbrıs İşlerinden Sorumlu Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcısı
- (b) Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğü
- (c) Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti
- (d) KEİ Ofisi
- (e) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti
- (f) Uygulama Birimleri

Mali İşbirliğine İlişkin Genel İlkeler

Madde 5 – (1) Anlaşma kapsamında gerçekleştirilecek mali işbirliği aşağıdaki ilkeler ile uyumlu olacak şekilde yapılır:

- a) Mali işbirliği kapsamında yürütülecek proje ve faaliyetler ilgili mevzuat hükümlerinde belirtilen bütçe usullerine uygun bir biçimde yapılır.
- b) Tespit edilen ihtiyaçlar, işbu Usul ve Esasların 1. maddesinde belirtilen politika alanları ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümetinin idari, mali ve teknik kapasitesi ile uyumlu olur.
- c) Taraflarca mali işbirliğinin programlanması ve uygulamasının sahiplenilmesi önemle teşvik edilir ve yeterli düzeyde görünürlüğü sağlanır.

(2) Mali işbirliğinin sağlanması, işbu Usul ve Esaslar ile Anlaşmadan kaynaklanan yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlıdır.

(3) ARMA projeleri, belirli süre içerisinde ulaşılabilecek hedefleri ve gerçekleştirilecek işleri/işlemleri net olarak içerecek şekilde uygulanabilirlik ve sürdürülebilirlik ilkeleriyle planlanır. Elde edilen sonuçlar belirli, ölçülebilir, gerçekçi ve zamana bağlı göstergelerle değerlendirilir.

(4) Ankara Kaynaklı olarak gösterilen projelerden Türkiye Cumhuriyeti kurumlarınca gerçekleştirilecek olanların ihalesi ve ödemeleri Türkiye’de yapılacak olup, ihalelerde ve ödemelerde Türkiye Cumhuriyeti mevzuatı geçerlidir. Ankara Kaynaklı olarak gösterilen projelerin ihalelerine Türkiye Cumhuriyeti mevzuatının izin verdiği durumlarda Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti menşeli isteklilerin de katılmasına imkân tanınır.

(5) Lefkoşa Kaynaklı olarak gösterilen projeler, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti tarafından kendi mevzuatına göre yürütülür.

Mali İşbirliğinin Programlanması

Madde 6 - (1) Mali işbirliğinin programlanması Hükümetler arasında ortaklaşa yapılır.

Bütçe ve Harcamaya İlişkin Genel Esaslar

Madde 7 – (1) Mali işbirliği yönetiminde sürdürülebilir mali yönetim ve şeffaflık ilkeleri gözetilir ve işbirliğinin görünürlüğü temin edilir.

(2) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti, proje ve faaliyetlerin amaçlanan faydalara ulaşmasını sağlamak amacıyla:

- (a) Etkin bir kontrol sistemi tesis edip işleyişinin devamlılığını sağlar,
- (b) Projeler için iş yükünün gerektirdiği nitelik ve nicelikte insan kaynağı tahsis eder ve kurumlarında proje yönetim yapısını tesis eder,
- (c) Tahakkuk eden harcamaların ve ödemelerin açıkça ayrı tutulduğu, zamanında ve düzenli bir şekilde görülebileceği, doğru, eksiksiz ve güvenilir bilgi sağlayan bir muhasebe sistemi kullanır.

(3) Ödemeler ilgili dönem için tahsis edilen kaynakla sınırlı olacak şekilde yapılır. Ödemeler, ara ödemeler ve/veya nihai bakiyenin ödenmesi şeklinde yapılır. İş avansı verilmesi gereken durumlarda süreç aynı şekilde işletilir.

(4) 2022 yılında Türkiye Cumhuriyeti kaynaklarından Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne sağlanacak olan toplam yardımlar Ek-3 sayılı tabloda, yalnızca bütçe ödeneklerinden sağlanacak olan hibeler Ek-4.1.1'de, krediler ise Ek-4.2.1 sayılı tablolarda gösterilmiştir.

(5) Yatırım ve reel sektöre ilişkin kaynağın projelere göre dağılımı Ek-4.1.3'de ve faaliyetlere göre dağılımı Ek-4.1.4 sayılı tablolarda gösterilmiştir.

(6) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne hibe edilmek üzere tefrik edilmiş olan ödenekler Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti makamları ile istişare edilme suretiyle Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti kararına istinaden mevcut kredi ödenekleri tertibine aktarılabilir.

(7) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne kredi olarak verilmek üzere tefrik edilmiş olan ödenekler Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti makamları ile istişare edilme suretiyle Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti kararına istinaden hibe ödenekleri tertibine aktarılabilir.

(8) Diğer yardım tertiplerinden Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti kararıyla belirlenen kaynakların mevcut veya yeni açılacak yatırım projelerine tahsisi, Ankara Kaynaklı projeler arasında yapılacak ödenek aktarmaları, Ankara Kaynaklı projeler ile ARMA Projeler ve Faaliyetler arasında yapılacak ödenek aktarmaları ve Ankara Kaynaklı veya ARMA Projeler ve Faaliyetlerden yeni açılacak Projelere/Faaliyetlere yapılacak ödenek aktarmaları; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti makamları ile istişare edilerek KEİ Ofisinin teklifi, Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetinin kararı ve Kıbrıs işlerinden sorumlu Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcısının Onayı ile gerçekleştirilir.

(9) ARMA projeleri arasında yıl içerisinde ihtiyaç duyulacak ödeneği aktarma suretiyle ekleme yapılan proje için öngörülen ödeneğinin yüzde 10'unu geçmemek kaydıyla aktarmaya Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti makamları ile istişare etmek suretiyle KEİ Ofisi yetkilidir.

(10) Faaliyetler arasında yıl içinde proje ve/veya faaliyet ihtiyaç duyulacak ödenek aktarmaya ve yeni faaliyet eklemeye Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti makamları ile istişare etmek suretiyle KEİ Ofisi yetkilidir.

(11) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde kullanılacak olan hibeler, Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti kararına istinaden Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliği hesabına nakit olarak aktarılır. KEİ Ofisi, nakit yönetimini sağlamak amacıyla, Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetinin bir sonraki kararında gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak kaydıyla alt hesaplar arasında aktarma yapabilir.

(12) ARMA Projeleri ve Faaliyetler Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti tarafından kendi mevzuatına göre yürütülür. ARMA Projeleri ve Faaliyetler için KEİ Ofisinden uygunluk ve ödenek blokesi talebinde bulunulur, bunlardan uygun görülen bloke tutarları, ilgili idarelere Bütçe Dairesinin bağlı olduğu Bakanlıkça verilir.

(13) ARMA Projeleri ve Faaliyetler gerçekleştirilince Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti makamlarınca düzenlenecek harcama belgesi (hakediş) KEİ Ofisi sorumlu Uzman Müşaviri tarafından incelendikten sonra, uygun görülenler Hazine ve Muhasebe Dairesine, uygun görülmeyenler yazıyla ilgili idareye gönderilir. Yapılacak ödemelerin karşılanabilmesi için Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasındaki Türkiye Cumhuriyeti-Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yatırım Hesabından aynı Bankadaki Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazine ve Muhasebe Dairesi Yatırım Harcamaları Hesabına yeterli kadar ödenek belli periyotlar dahilinde aktarılır. Uygun görülerek Hazine ve Muhasebe Dairesine gönderilen harcama belgeleri Hazine ve Muhasebe Dairesi tarafından en geç 10 iş günü içerisinde incelenerek Ödeme Listesi oluşturulur. KEİ Ofisinin uygunluğunu alan söz konusu Ödeme Listesindeki tutarlar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazine ve Muhasebe Dairesi Yatırım Harcamaları Hesabından ödenir. İş avansı verilmesini gerektiren durumlarda da süreç aynı şekilde işletilir.

(14) Yapılacak ödemelerin karşılanabilmesi için yeterli kaynak Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasındaki Türkiye Cumhuriyeti-Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Reel Sektör Hesabından aynı Bankadaki Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı Hazine ve Muhasebe Dairesi Reel Sektör Hesabına Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliğinin onayıyla aktarılır. Reel sektör projelerinin ödenek, aktarma, avans ve harcama işlemleri bu Usul ve Esasların yatırım projeleri için belirlenmiş usullerine göre yapılır.

(15) Finansman kaynağına bakılmaksızın Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bütçesinden reel sektörün desteklenmesi amacıyla oluşturulan program kredi ve hibeleri için KEİ Ofisinin uygun görüşü alınır.

(16) Türkiye Cumhuriyeti tarafından önceki yıllarda Reel Sektörün Desteklenmesi veya Altyapı Projeleri için kullanılan kredi veya hibe tutarlarından geri dönen taksit, iade, faiz vb. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasındaki Reel Sektörün Desteklenmesi geri dönüş hesaplarında toplanır ve Reel Sektörün Desteklenmesi alanına tahsis edilen kaynaklara eklenerek bu maddeye göre kullanılır.

(17) Savunma ödemelerinin karşılanabilmesi için Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasındaki Türkiye Cumhuriyeti-Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Savunma Hesabından aynı Bankadaki Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazine ve Muhasebe Dairesi Savunma Harcamaları Hesabına yeterli kadar ödenek aktarılır ve ödemeler bu hesaptan yapılır. İş avansı verilmesini gerektiren durumlarda da süreç aynı şekilde işletilir. Savunma ödeneklerinin alt kalemleri arasında yapılacak aktarmalar KEİ Ofisi tarafından sonuçlandırılır.

(18) Kredi nitelikli kaynaklar, Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti kararına istinaden Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığınca, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti tarafından bildirilecek Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası nezdindeki ilgili hesaba nakit olarak aktarılır.

(19) Türkiye Cumhuriyeti tarafından önceki yıllarda Mali Sektörün Desteklenmesi amacıyla sağlanan ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazinesi üzerinden bankaların ve Personel Yardımlaşma Kooperatifinin (PEYAK) tasfiyesi için kullanılan kaynaklardan, tasfiyeci sağlayan idarelerce Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazinesine geri ödenen tutarlar, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasındaki "Mali Sektör Geri Dönüş" hesabında toplanır. Bu hesapta toplanan tutarlar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazinesinin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasından ve bankalardan 31/12/2001 tarihine kadar almış olduğu Hazine garantili KİT Borçları dahil olmak üzere borçların geri ödemelerinde ve reformların finansmanında kullanılmak amacıyla Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasının teklifi ve Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti'nin kararıyla, KEİ Ofisi tarafından serbest bırakılmak suretiyle kullanılır.

(20) Kamu Sektörü (Cari Bütçe Açığına Katkı) için 2022 yılında tahsis edilen tutar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazinesinin nakit durumu dikkate alınarak dönemler halinde kullanılır.

(21) Cari bütçenin takibinde ise aşağıdaki hususlar dikkate alınır;

- a) İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşması'nın III/4 maddesi uyarınca her ay hazırlanacak raporlarda; 2022 yılında tüm kamu kurumlarında (Merkezi Yönetim, KİT, Fon, Döner Sermaye, Belediye vb. dahil) mevcut çalışan, işe alınan ve işten ayrılan personel sayıları ile her ne ad altında olursa olsun yapılan düzenli ödemelere (emekli, sosyal yardım, burs, özürü vb.) ilişkin gelişmelere ayrıntılı olarak yer verilir. Ayrıca yeni personel istihdamı için Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Maliye Bakanlığınca verilen izinler de rapora dahil edilir.
- b) Ay sonu bütçe gerçekleştirmeleri ile cari ayın bütçe gelir-gider tahmin özeti her ayın yedisine kadar KEİ Ofisi'ne iletilecektir.

(22) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümetinin veya KEİ Ofisi'nin lüzum görmesi ve teklifi üzerine Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde geçici olarak görevlendirilen Türkiye Cumhuriyeti kamu kurum ve kuruluşları personeline ödenecek geçici görev yoluğu, kira desteği, koordinatörlük tazminatı, ek ders ücreti gibi ek ödemelerin oran ve tutarları ile ödeme usul ve esasları Kıbrıs İşlerinden sorumlu Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcısının Onayı ile belirlenir ve Lefkoşa Kaynaklı ilgili harcama kaleminden ödenir.

(23) Türkiye Cumhuriyeti kamu kurum ve kuruluşlarının iki ülke arasında imzalanan İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşmaları ile protokoller gereği Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde proje yapmasının öngörülmesi halinde, ilgili kurum ve kuruluşun projesini, projeleri için belirlenmiş olan uygulamalardan birine göre gerçekleştirmesini teminen, kurumun talebine istinaden kullanılacak kaynak, Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğüne bilgi verilmek suretiyle, Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne yapılan yardımlarla ilgili tertibe aktarılır veya eklenir.

(24) Türkiye Cumhuriyeti tarafından hibe amaçlı ayrılan kaynakların Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliği banka hesabında oluşan faiz gelirleri Reel Sektör Geri Dönüş Hesabına

aktarılır ve işbu Usul ve Esaslar çerçevesinde kullanılır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazinesinin harcaması amacıyla hazırlanan kaynaklar için oluşturulan ihtiyat hesaplarında oluşacak faiz gelirleri ise belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde yardımların yönetim giderlerinde kullanılır.

(25) Ankara Kaynaklı projeler için tahsis edilen kaynaklar, Türkiye Cumhuriyeti 2022 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa bağlı "E" işaretli cetvelin 4'üncü maddesinin (a) bendi çerçevesinde; projeyi gerçekleştirecek idarenin genel bütçe kapsamındaki kamu idaresi olması halinde Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığınca ödenek aktarması suretiyle, bunların dışında bir idare olması halinde Türkiye'de Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde KEİ Ofisi tarafından nakit aktarımı suretiyle yapılır.

(26) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki eğitim kampüsü ve akademik birimleri olan Türkiye Cumhuriyeti Devlet Üniversiteleri, bahsi geçen kampüs ve akademik birimlere cari ve yatırım giderleri kapsamında kendi bütçelerinden kaynak aktarılması halinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki eğitim kampüsü ve akademik birimlerine ilişkin olarak yükseköğretim kurumları bütçelerinde tefrik edilen ödenekler, bütçelendiği tertiplerden tahakkuka bağlanarak ilgili kampüs ve akademik birim hesabına aktarılmak suretiyle kullanılır.

(27) Önceki yıllarda tahakkuk edip ödenemeyen Ankara Kaynaklı projelerin hak sahipleri işbu Usul ve Esaslar çerçevesinde ödenir.

(28) İşbu maddeyle ilgili öngörülemeyen durumların çözümünde Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcısı yetkilidir.

Bilgilendirme ve Görünürlük

Madde 8 – (1) Görünürlük ve iletişim faaliyetleri, projelerin varlığının ve katma değerinin bilinirliğini sağlamak suretiyle projeler ve Türkiye Cumhuriyeti-Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti işbirliğine yönelik genel kamuoyu bilincini desteğini güçlendirmeyi, ilgili hedef kitlelere yönelik projelerin etkinliğinin sağlanmasını ve etkilerinin sürdürülebilirliğini amaçlar.

(2) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti, mali işbirliği kapsamında yürütülen Proje ve Faaliyetler hakkında kamuoyuna bilgilendirme yapar ve görünürlüğü sağlar.

İzleme ve Raporlama Faaliyetleri

Madde 9 – (1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyetince görevlendirilen İzleme Ekipleri proje faaliyetlerine ilişkin yerinde kontrol ve izleme faaliyetleri yapar. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti bu izleme faaliyetleri neticesinde uygulamaya ilişkin altı aylık ilerleme raporları hazırlar ve KEİ Ofisi'ne iletir.

(2) KEİ Ofisi gerektiğinde proje faaliyetlerinin izlenmesi amacıyla yerinde kontrol ve izleme faaliyetlerinde bulunabilir. KEİ Ofisi bu kapsamda gerektiğinde teknik hizmet desteği alabilir.

(3) KEİ Ofisi izleme faaliyetleri sonucunda oluşan izleme raporları ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti tarafından sunulan altı aylık ilerleme raporları doğrultusunda oluşturulacak KEİ Ofisi değerlendirme raporu Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti'ne iletilir.

(4) Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetinin yetkilendireceği Türkiye Cumhuriyeti kurum ve kuruluşları, proje faaliyetlerinin uygunluk değerlendirmesi amacıyla; proje ara ve nihai çıktılarının kontrolü ve proje sürecinin izlenmesi için yerinde kontrol ve izleme faaliyetlerinde bulunabilir.

(5) Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti projelerin son ödemelerini takip eden 5 yıl içerisinde kaynakların etkin kullanımı ve projelerin sürdürülebilirliğine ilişkin değerlendirme yapmak amacıyla KEİ Ofisinden veya ilgili kurumlardan oluşan izleme heyetlerinden izleme ve değerlendirme faaliyetleri gerçekleştirmesini isteyebilir.

(6) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti mali yılsonunu izleyen Şubat ayının sonuna kadar ilgili döneme ait yıllık genel raporunu Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğü ve Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetine sunulmak üzere KEİ Ofisi'ne iletir. Bu raporun içeriğinde:

- a) Gerçekleştirilen işlemlerin mali işbirliğinin amaçlarına uygunluğu,
- b) Mali işbirliği için istenen koşulların karşılanmasında ve sürdürülebilirliğin temininde karşılaşılan sorunlar, alınan/planlanan tedbirler,
- c) Hedef ve göstergelere ilişkin bilgiler,
- d) Temel başarıların bir özeti,
- e) Harcamaların tutarları ve nitelikleri,
- f) Gelecek döneme ilişkin risk değerlendirmeleri ve
- g) Düzeltici/ek eylemlere ilişkin öneriler

yer alır.

Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin Hükümler

Madde 10 – (1) Tüm Uygulama Birimleri yeterince detaylandırılmış bir denetim izi sağlamak için ilgili bütün bilgilerin hazar bulunmasını temin eder. Bu bilgiler, ödeme taleplerinin onaylanması, ilişkili taleplerin muhasebesinin tutulması ve ödemesi, teminatlar ve borçlar ile ilgili işlemlere dair belgeye dayalı kanıtları içerir.

(2) Anlaşmanın uygulanması ile ilgili olarak projelerin uygunluğu, etkinliği ve sürdürülebilirliğine yönelik ölçme ve değerlendirme yetkisi Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcılığı uhdesindedir.

(3) Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcılığı bu yetkiyi Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğü ve KEİ Ofisi aracılığıyla yürütür.

(4) Bu çerçevede Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğü:

- a) Mali yardıma ilişkin kamu kurumları arasında eşgüdümü sağlar.
- b) İşbu Usul ve Esaslarda yer alan işleyişin aksamadan devam etmesi ve programların uygulanmasını kolaylaştırmak için gerekli tüm adımları atılması sağlar.
- c) Kalite yönetimi yaklaşımı ile programlama aşamasından, raporlama, izleme ve değerlendirme aşamalarına kadar tüm adımları kontrol eder ve hedeflerin program ve projelerde uygun bir şekilde ele alınması ve yapılan işlemlerin uygunluğu kapsamında:
  - (i) Sistemde herhangi bir iyileştirme gerekliliği varsa bunu saptar ve iyileştirmelerin vaktinde uygulanmasını sağlar.
  - (ii) Sonuç odaklı izleme yaklaşımı ile proje ve program düzeyinde hedeflere ulaşılmasını sağlamak ve kaynakların etkin kullanımını temin etmek amacıyla devam eden ya da tamamlanmış projelere izleme misyonları gerçekleştirilmesini sağlar.

(5) KEİ Ofisi bu Usul ve Esaslarda yer alan işleyişi ve sürece ilişkin takvimi yakından takip eder, tüm çıktılarının zamanında üretilmesi için gerekli aksiyonları alır ve herhangi bir problem, aksama veya gecikme yaşanması durumunda Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğünü ivedilikle bilgilendirir.

(6) Ölçme ve değerlendirme faaliyetlerinin kapsamı aşağıdaki gibidir:

- a) Uygulama Birimleri tarafından yapılan ihale ve sözleşmelerin kontrolü,
- b) Mali yönetim dâhil olmak üzere sözleşmelerin uygulaması ve yürütülen faaliyetlerin kontrolleri,
- c) Yönetim ve kontrol sistemlerinin işleyişine ilişkin gözetim.

(7) Bu kapsamdaki ziyaretler Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti tarafına bildirimde bulunmak suretiyle gerçekleştirir.

(8) Elde edilen bulgular Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığına sunulur. Bu bulgular izleyen programlama ve uygulama döngüsünde ve ayrıca kaynak tahsisine yönelik kararlarda dikkate alınır.

(9) Uygulama Birimleri, elektronik ortama aktarılmış veriler dâhil olmak üzere talep edilen tüm bilgi ve belgeleri temin eder ve çalışmalarını kolaylaştırmak için gerekli önlemleri alır.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NCE 2022 YILINDA
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NE YAPILMASI PLANLANAN HİBE YARDIMLAR**

TL

AÇIKLAMALAR	2021 YILINDAN DEVREDEDEN				2022			TOPLAM
	KKTC'deki		Türkiye'deki		TOPLAM	BÜTÇE ÖDENEĞİ	TAHAKKUK EDEN GERİ DÖNÜŞ	
	AÇIK AVANS	NAKİT	AÇIK AVANS	BÜTÇE ÖDENEĞİ				
Savunma Ödenekleri	0,00	97.461.582,00	0,00	0,00	97.461.582,00	842.538.418,00	0,00	940.000.000,00
Altyapı ve Reel Sektör Projeleri	62.550,40	464.216.334,48	790.000.000,00	0,00	1.254.278.884,88	840.383.850,83	69.337.264,29	2.164.000.000,00
Altyapı-Reel Sektör ARMA Projeleri	62.550,40	16.216.334,48	0,00	0,00	16.278.884,88	265.761.115,12	0,00	282.040.000,00
<i>Altyapı ARMA (Lefkoşa)</i>	<i>0,00</i>	<i>12.216.334,48</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>12.278.884,88</i>	<i>233.661.115,12</i>	<i>0,00</i>	<i>245.940.000,00</i>
<i>Reel Sektör ARMA (Lefkoşa)</i>	<i>0,00</i>	<i>4.000.000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>4.000.000,00</i>	<i>32.100.000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>36.100.000,00</i>
Altyapı-Reel Sektör Ankara Kaynaklı Projeler	0,00	448.000.000,00	790.000.000,00	0,00	1.238.000.000,00	643.960.000,00	0,00	1.881.960.000,00
<i>Altyapı Ankara</i>	<i>0,00</i>	<i>448.000.000,00</i>	<i>760.000.000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>1.208.000.000,00</i>	<i>642.950.000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>1.850.950.000,00</i>
<i>Reel Sektör Ankara</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>30.000.000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>30.000.000,00</i>	<i>1.010.000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>31.010.000,00</i>
Faaliyet Ödenekleri	0,00	4.750.000,00	0,00	0,00	4.750.000,00	91.250.000,00	0,00	96.000.000,00
<i>Altyapı Faaliyet</i>	<i>0,00</i>	<i>4.750.000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>4.750.000,00</i>	<i>80.250.000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>85.000.000,00</i>
<i>Reel Sektör Faaliyet</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>11.000.000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>11.000.000,00</i>
TOPLAM	62.550,40	566.427.916,48	790.000.000,00	0,00	1.356.490.466,88	1.774.172.268,83	69.337.264,29	3.200.000.000,00

* Geri Dönüş Hesaplarından 2021 yılından devreden 69.337.264,29-TL tutar "Tahakkuk Eden Geri Dönüş" versine dahil olup, hesapta bulunan ABD Doları ve İngiliz Sterlini 31 Aralık 2021 KKTC Merkez Bankası kuru ile hesaplanarak Bütçe Ödeneği olan 840.383.850,83-TL'ye ilave edilmiştir.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ BÜTÇESİNDEN 2022 YILINDA
KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NE
YAPILACAK HİBE YARDIMLAR**

TL

BÜTÇE TERTİBİ KODU	BÜTÇE TERTİBİ ADI	TOPLAM ÖDENEK TUTARI
19.101.872.16824-0012.0041-01-05.06	Yurt Dışına Yapılan Transferler (Güv. Kuv. Kom., Siv. Sav. Baş.giderleri için)	842.538.418,00
	Yurt Dışına Yapılan Transferler (Güv. Kuv. Kom., Siv. Sav. Baş.giderleri için) (2021 Yılı Devir)	0,00
19.101.872.16824-0012.0041-01-07.02	Yurt Dışı Sermaye Transferleri (Altyapı-Reel Sektör Projeleri için)	840.383.850,83
	Yurt Dışı Sermaye Transferleri (Altyapı-Reel Sektör Projeleri için) (2021 Yılı Devir)	0,00
19.101.872.16824-0012.0041-01-07.02	Yurt Dışı Sermaye Transferleri (Faaliyet Ödenekleri için)	91.250.000,00
	Yurt Dışı Sermaye Transferleri (Faaliyet Ödenekleri için) (2021 Yılı Devir)	0,00
	TOPLAM	1.774.172.268,83

NOT: 2021 yılından nakit olarak KKTC'de devreden ve tahsis edildikleri taahhütler için kullanılacak olan tutarlar dahil edilmemiştir.

PROJELER 2022 YILI KAYNAK DURUMU

	PARA CİNSİ	2021'den DEVREDEN TUTAR	DEVİR KURU*	2022 TOPLAM KAYNAK (TL.)
A- KREDİ GERİ DÖNÜŞÜ-NAKİT DEVİR		936.866,32		936.866,32
KOOPERATİF MERKEZ BANKASI (Zirai Krediler)	TL	159.645,00	1,00	159.645,00
KKTC KALKINMA BANKASI		644.221,32		644.221,32
VAKIFLAR BANKASI		-		-
K.T. KOOP. (Esnaf Kredileri)		133.000,00		133.000,00
B- KREDİ GERİ DÖNÜŞÜ-NAKİT DEVİR (USD)		3.347.257,46		43.439.033,69
K. VAKIFLAR BANKASI	USD	18.865,40	12,98	244.825,73
İKTİSAT BANKASI		-		-
KKTC KALKINMA BANKASI		3.328.392,06		43.194.207,96
C- KREDİ GERİ DÖNÜŞÜ-NAKİT DEVİR (STG)	STG	84.363,00	17,45	1.472.387,44
D- ZİRAAT BANKASI FAİZ GELİRLERİ	TL	23.488.976,84	1,00	23.488.976,84

KREDİ GERİ DÖNÜŞLERİ GENEL TOPLAMI (A+B+C+D)				69.337.264,29
---	--	--	--	---------------

* Geri Dönüş Hesaplarından 2021 yılından devreden tutarlar "Tabakkuk Eden Geri Dönüş" verisine dahil olup, hesapta bulunan ABD Doları ve İngiliz Sterlini 31 Aralık 2021 KKTC Merkez Bankası kuru ile hesaplanarak toplama dahil edilmiştir.

2021	TAHAKKUK EDEN KREDİ GERİ DÖNÜŞLERİ (A+B+C+D)	69.337.264,29
	DEVREDEN AÇIK AVANS (KKTC Hazine)	62.550,40
	DEVREDEN AÇIK AVANS (T.C. Hazine)	790.000.000,00
	DEVREDEN NAKİT (T.C. Ziraat Bankası)	464.216.334,48
	DEVREDEN ÖDENEK (T.C. Hazine)	-
2022	T.C. BÜTÇE ÖDENEĞİ	840.383.850,83
GENEL TOPLAM		2.164.000.000,00

2022 YILINDA TÜRKİYE CUMHURİYETİ YARDIMLARIYLA FİNANSE EDİLECEK PROJELER DETAY LİSTESİ

PROJELER	ALTYAPI / REEL SEKTÖR	ANKARA / LEFKOŞA	2021	2022	2022
			DEVİR ÖDENEĞİ/VAÇIK AVANS	BÜTÇE ÖDENEĞİ*	TOPLAM
GENEL TOPLAM			1.254.278.000,00	2.002.115,12	216.400.000,00
Altyapı-Reel Sektör ARMA Projeleri			16.278.884,88	265.761.115,12	282.040.000,00
Altyapı ARMA (Lefkoşa)	Altyapı	Lefkoşa	12.278.884,88	233.661.115,12	245.920.000,00
Reel Sektör ARMA (Lefkoşa)	Reel Sektör	Lefkoşa	4.000.000,00	32.100.000,00	36.100.000,00
Altyapı-Reel Sektör Ankara Kaynaklı Projeler			1.238.000.000,00	643.960.000,00	1.881.960.000,00
Altyapı Ankara	Altyapı	Ankara	1.208.000.000,00	642.950.000,00	1.850.950.000,00
Reel Sektör Ankara	Reel Sektör	Ankara	30.000.000,00	1.010.000,00	31.010.000,00
TARIM SEKTÖRÜ			0,00	12.750.000,00	12.750.000,00
Hayvancılığın ve Organize Hayvan Barınaklarının Geliştirilmesi Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	2.000.000,00	2.000.000,00
Balıkçılık Altyapılarının Geliştirilmesi Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	1.500.000,00	1.500.000,00
Bitki Koruma ve Bitkisel Üretimi Geliştirme Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	2.000.000,00	2.000.000,00
Ormancilık Sektörünün Geliştirme Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	250.000,00	250.000,00
Proje Destekli Tarımsal Kısmi Hibe Programı	Reel Sektör	Lefkoşa	0,00	5.000.000,00	5.000.000,00
Tarımsal Hibe ve Yatırım Destekli Programı	Reel Sektör	Lefkoşa	0,00	2.000.000,00	2.000.000,00
SANAYİ, TİCARET VE MADENCİLİK SEKTÖRÜ			148.000.000,00	22.010.000,00	170.010.000,00
Elektrik Entegrasyon Projesi**	Altyapı	Ankara	0,00	1.000.000,00	1.000.000,00
Organize Sanayi Bölgeleri Altyapı İnşaatına Katkı Projesi	Altyapı	Ankara	100.000.000,00	0,00	100.000.000,00
Alayköy I. ve II. Etap Sanayi Bölgesi Paket Arıtma Projesi	Altyapı	Lefkoşa	10.000.000,00	0,00	10.000.000,00
Tarım Dayalı İhtisus Organize Sanayi Bölgeleri Fizibilite Çalışması Projesi**	Altyapı	Ankara	6,00	100.000,00	100.000,00
EÜAS'a Ait 2 Adet Mobil Treyler Elektrik Santralının KIB-TEK'e Kiralanması Projesi	Altyapı	Ankara	25.000.000,00	0,00	25.000.000,00
Jeokimya Atlası ve Agrega Kaynak Planlama Projesi**	Altyapı	Ankara	0,00	100.000,00	100.000,00
Aktif Teknik ve Depremsellik Araştırma Projesi**	Altyapı	Ankara	6,00	100.000,00	100.000,00
Bakur Madencilik Çalışması**	Altyapı	Ankara	0,00	100.000,00	100.000,00
Doğalgaz Tedarikine Yönelik Teknik Destek Sağlanması**	Altyapı	Ankara	0,00	100.000,00	100.000,00
Geçitkate Havalimanı Yüksek Gerilim Hattı Elektrik Direklerinin Deplasmanı Projesi	Altyapı	Ankara	13.000.000,00	0,00	13.000.000,00
Elektrik Bağlantısı Altyapısının Sağlanması Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	3.000.000,00	3.000.000,00
Elektrik Bağlantısı Altyapısının Sağlanması Projesi (I.C. Lefkoşa Büyükelçiliğine belirlenecek usul ve esaslar dahilinde, hibe, kredi veya altyapı desteği şeklinde kullanılacaktır.)					
KKTC Yatırım Rehberi ve Özendirme Stratejisi	Reel Sektör	Lefkoşa	0,00	500.000,00	500.000,00
KKTC-Türkiye Cumhuriyeti Ticari ve Ekonomik İşbirliği Eylem Planının Hayata Geçirilmesi Projesi	Reel Sektör	Lefkoşa	0,00	3.000.000,00	3.000.000,00
Sanayici ve KEZ'e Yönelik Proje Destekli Kısmi Hibe Programı	Reel Sektör	Lefkoşa	0,00	5.000.000,00	5.000.000,00
Kalite Belgesi, Fuar, Pazarlama ve Navlun Hibe Destek Programı	Reel Sektör	Lefkoşa	0,00	5.000.000,00	5.000.000,00
Girişimcilik Projesi	Reel Sektör	Lefkoşa	0,00	4.000.000,00	4.000.000,00
Faiz Destekli Yatırım Kredileri Projesi**	Reel Sektör	Ankara	0,00	10.000,00	10.000,00

2022 YILINDA TÜRKİYE CUMHURİYETİ YARDIMLARIYLA FİNANSE EDİLECEK PROJELER DETAY LİSTESİ

PROJELER	ALTYAPI / REEL SEKTÖR	ANKARA / LEFKOŞA	2021	2022	2022
			DEVİR ÖDENEĞİ/AÇIK AVANS	BÜTÇE ÖDENEĞİ*	TOPLAM
TURİZM SEKTÖRÜ			30.000.000,00	8.600.000,00	38.600.000,00
KKTC Turizm Hedef Pazar Ülkelerde Tanıtım Projesi	Reel Sektör	Ankara	30.000.000,00	0,00	30.000.000,00
Kazı, Restorasyon ve Alternatif Turizmi Geliştirme Projeleri**	Reel Sektör	Ankara	0,00	1.000.000,00	1.000.000,00
Turizm Bölgelerinin Altyapı Yatırımlarına Katkı Projesi	Reel Sektör	Lefkoşa	0,00	2.500.000,00	2.500.000,00
Proje Destekli Turizm Kısmi Hibe Programı	Reel Sektör	Lefkoşa	0,00	5.000.000,00	5.000.000,00
Turizm Tesvik Programı (2017-2019 Ödemeleri)**	Reel Sektör	Lefkoşa	0,00	100.000,00	100.000,00
ULAŞTIRMA SEKTÖRÜ			202.200.000,00	11.000.000,00	213.200.000,00
KKTC Karayolları Master Plan Uygulama Projesi	Altyapı	Ankara	202.200.000,00	0,00	202.200.000,00
Kıy Yolları Bakım ve Onarım Projesi	Altyapı	Ankara	120.000.000,00	0,00	120.000.000,00
(Lefkoşa-Gazimagusa) Ayr. -Değirmenlik-(Girne-Esentepe) Ayr. 1.e Demirhan-Değirmenlik Yolları Yapım İşİ (Dağyolu 1.Kısım İşİ)	Altyapı	Ankara	22.200.000,00	0,00	22.200.000,00
Bafalan-Yenicenköy Yolu İkmal ve Yapım İşİ	Altyapı	Ankara	15.000.000,00	0,00	15.000.000,00
Lefkoşa Çevre Yolu ve Sanayi Kavşağı Bağlantısı Yapım İşİ	Altyapı	Ankara	5.000.000,00	0,00	5.000.000,00
Güzelyurt - Lefke Yolu Yapım İşİ	Altyapı	Ankara	18.200.000,00	0,00	18.200.000,00
Muhafız Yo.larını Bakan, Onarım İşleri ve Yatay Düşey Trafik İşaretlerinin Yapılması Projesi	Altyapı	Ankara	12.000.000,00	0,00	12.000.000,00
Fitur ve Proje İşleri	Altyapı	Ankara	9.800.000,00	0,00	9.800.000,00
Pile Yığitler Yol Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	10.000.000,00	10.000.000,00
Gazimagusa, Girne ve Kaletek Limanları için Danışmanlık Hizmeti Alımı Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	1.000.000,00	1.000.000,00
EGİTİM SEKTÖRÜ			0,00	54.610.000,00	54.610.000,00
EBA Eğitim Bilişim Ağı Projesi	Altyapı	Ankara	0,00	15.000.000,00	15.000.000,00
Gençlik ve Spor Faaliyetlerinin Desteklenmesi ve Altyapı Yatırımları Projesi	Altyapı	Ankara	0,00	25.000.000,00	25.000.000,00
Özel Eğitimin Desteklenmesi Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	700.000,00	700.000,00
Meslek Liseleri Altyapı Modernizasyon Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	400.000,00	400.000,00
Karpaz Bölgesi Yeni Özel Eğitim Merkezi Okulu Binası Yapım Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	3.000.000,00	3.000.000,00
Karpaz Meslek Lisesi Turizm Eğitim Uygulama Oteli Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	3.000.000,00	3.000.000,00
Girne Öğretmenevi Tamir Bakım ve Tefrisat Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	4.500.000,00	4.500.000,00
Okullarda Öğretim Teknolojileri, Altyapı Yatırımları Kapsamında Erkleşimli Tahta ve Tablet Kullanımını Destekleme Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	1.000.000,00	1.000.000,00
Mesleki Eğitimin Geliştirilmesi Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	1.000.000,00	1.000.000,00
Gençlere Yönelik Etkinliklerin Desteklenmesi Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	1.000.000,00	1.000.000,00
İki Ülke Arasında Karşılıklı Staj Programı Projesi**	Altyapı	Ankara	0,00	10.000,00	10.000,00
KÜLTÜR SEKTÖRÜ			0,00	6.500.000,00	6.500.000,00
Kıbrıs Vakıflar İdaresi Projelerine Katkı Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	2.000.000,00	2.000.000,00
Diñ Hizmetlerinin Geliştirilmesine Katkı Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	1.000.000,00	1.000.000,00
Anıtlar, Sağlıklar ve Müzeler Yapım ve Onarımına Katkı Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	1.500.000,00	1.500.000,00
Gazimagusa Surları-Deniz Kapısının Restorasyonu Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	1.000.000,00	1.000.000,00
Girne Güzel Sanatlar Müzesi Bakım Onarım ve Çevre Düzenlemesi Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	1.000.000,00	1.000.000,00

2022 YILINDA TÜRKİYE CUMHURİYETİ YARDIMLARIYLA FİNANSE EDİLECEK PROJELER DETAY LİSTESİ

PROJELER	ALTYAPI / REEL SEKTÖR	ANKARA / LEFKOŞA	2021	2022	2022
			DEVİR ÖDENEĞİ/ AÇIK AVANS	BÜTÇE ÖDENEĞİ*	TOPLAM
SAGLIK SEKTÖRÜ					
Yeni Girne Askeri Hastane Projesi	Altyapı	Ankara	160.000.000,00	257.000.000,00	417.000.000,00
Tıbbi Teçhizat ve Teknik Cihaz Alımı Projesi	Altyapı	Ankara	160.000.000,00	10.000.000,00	170.000.000,00
Lefkoşa 500 Yaşaklı Hastane Projesi	Altyapı	Ankara	0,00	10.000.000,00	10.000.000,00
Alkol ve Madde Bağımlıları Tedavi Merkezi (AMATEM) Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	200.000.000,00	200.000.000,00
Yeni Güzelvurt Hastanesi 4. ve Son Etap Yapım İşleri Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	7.000.000,00	7.000.000,00
	Altyapı	Lefkoşa	0,00	30.000.000,00	30.000.000,00
İLETİŞİM VE SOSYAL HİZMET SEKTÖRÜ					
İŞKUR KİTC'de Mesleki Eğitim Kursları Projesi**	Altyapı	Ankara	0,00	50.000,00	50.000,00
ÇASGEM İş Sağlığı ve Güvenliği Alanında İş Teftişi Eğitimi Projesi**	Altyapı	Ankara	0,00	50.000,00	50.000,00
Yeniyerenköy 18 Yaş Üstü Engelli Rehabilitasyon ve Aile Dayanışma Merkezi Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	5.000.000,00	5.000.000,00
Çocuk ve Gençlik Merkezi Projesi (COGEM)	Altyapı	Lefkoşa	0,00	1.000.000,00	1.000.000,00
SAVUNMA, GÜVENLİK VE ADALET SEKTÖRÜ					
Polis Teşkilatının Güçlendirilmesi Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	15.000.000,00	15.000.000,00
Polis Teşkilatının Modernizasyonu Projesi**	Altyapı	Ankara	0,00	100.000,00	100.000,00
Sahil Gözetleme Radar Projesi	Altyapı	Ankara	0,00	3.000.000,00	3.000.000,00
Hırsiy Araçlarının Tamiri Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	250.000,00	250.000,00
PGM Binası Merkezi İstirahat ve Sogutma Sistem Temini Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	3.000.000,00	3.000.000,00
Geçitkale İtfaiye ve Karakol Binası Yapım Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	5.000.000,00	5.000.000,00
Askeri Bakım Fabrika Müdürlüğünün Modernizasyonu Projesi**	Altyapı	Ankara	0,00	100.000,00	100.000,00
Mevcut Limanların Derinlikleri ve Bağlama Yerlerinin İyileştirilmesi Projesi**	Altyapı	Ankara	0,00	100.000,00	100.000,00
Geçitkale Hava Meydanının Pist Onarımı Projesi**	Altyapı	Ankara	0,00	100.000,00	100.000,00
İskele Boğaz Mevkii Kolaylık Liman Tesisi (1. Aşama)**	Altyapı	Ankara	0,00	100.000,00	100.000,00
			0,00	25.020.000,00	25.020.000,00
YÜKSEKÖĞRETİM SEKTÖRÜ					
DAÜ Yatırım Giderlerine Katkı Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	15.000.000,00	15.000.000,00
LAÜ Yatırım Giderlerine Katkı Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	10.000.000,00	10.000.000,00
Üniversitelerin Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Pr. Destekleme Projesi**	Altyapı	Lefkoşa	0,00	10.000,00	10.000,00
Yükseköğretim Altyapısını Geliştirme Projesi**	Altyapı	Lefkoşa	0,00	10.000,00	10.000,00
E-DEVLET VE ALTYAPI YATIRIMLARI SEKTÖRÜ					
e-Devlet ve Veri Merkezi Projesi	Altyapı	Ankara	0,00	200.000.000,00	200.000.000,00
Cumhurbaşkanlığı ve Cumhuriyet Meclisi Hizmet Binaları Projesi	Altyapı	Ankara	600.000.000,00	20.000.000,00	620.000.000,00
KİTC'de Nirengi Ağı Oluşturulması Projesi	Altyapı	Ankara	0,00	30.000,00	30.000,00
Nüfus Kütüklerinin Dijitalleştirilmesi Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	3.000.000,00	3.000.000,00
Tapu ve Kadastro Dairesi Müdürlüğü Arşiv Otomasyon Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	2.000.000,00	2.000.000,00
Belediye ve Köylerin Altyapı Yatırımlarına Katkı Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	55.000.000,00	55.000.000,00
Mekansal Adres Kayıt Sistemi Tabula Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	15.000.000,00	15.000.000,00
Hizmet Binası Yapım, Onarım ve Donanım Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	20.000.000,00	20.000.000,00
Deprem İstasyon Ağının Genişletilmesi Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	650.000,00	650.000,00
Meteorolojik Hizmetlerin Geliştirilmesi Projesi	Altyapı	Lefkoşa	0,00	700.000,00	700.000,00
Kadastro Modernizasyon Projesi**	Altyapı	Ankara	0,00	10.000,00	10.000,00

2022 YILINDA TÜRKİYE CUMHURİYETİ YARDIMLARIYLA FİNANSE EDİLECEK PROJELER DETAY LİSTESİ

PROJELER	ALTYAPI / REEL SEKTÖR	ANKARA / LEFKOŞA	2021	2022	2022
			DEVİR ÖDENEĞİ/ AÇIK AVANS	BÜTÇE ÖDENEĞİ*	TOPLAM
SULAMA VE İÇME SUYU ALTYAPI YATIRIMLARI SEKTÖRÜ			107.800.000,00	146.800.000,00	254.600.000,00
Devlet Şu İşleri Sulama ve İçme Suyu Altyapı Projeleri					
Orta Mesarya Ovası Sulamaşı İletim Hattı Yapımı 1. Kısım			107.800.000,00	146.800.000,00	254.600.000,00
Orta Mesarya Ovası Sulamaşı İletim Hattı Yapımı 2. Kısım			91.000.000,00	0,00	91.000.000,00
Güzelçay ve Mesarya Ovası Sulamaşı İletim Yapıları			0,00	80.000.000,00	80.000.000,00
KKTC Depo Bağlantı Hatları Projesi			9.000.000,00	0,00	9.000.000,00
KKTC Atıksu ve İçmesuyu Altyapı Proje Yapımı Projeleri			7.800.000,00	61.800.000,00	69.600.000,00
			0,00	5.000.000,00	5.000.000,00
DİĞER KAMU HİZMETLERİ SEKTÖRÜ			6.278.884,88	16.191.115,12	22.470.000,00
Maliye İdaresini Geliştirme Projesi			0,00	5.000.000,00	5.000.000,00
BRTK Radyo Frekanslarının Güncellenmesi ve Güçlendirilmesi Projesi			0,00	5.000.000,00	5.000.000,00
Altyapı Yatırım Tamamlama Projesi			2.278.884,88	191.115,12	2.470.000,00
Reel Sektör Tamamlama Projesi			4.000.000,00	0,00	4.000.000,00
Altyapı ve Reel Sektör Tamamlama Projeleri (Yıl içerisinde ortaya çıkabilecek ihtiyaçlardan kaynaklanan ARMA projeleri ve faaliyetlerin ödeneği bu kalemden karşılanabilir. Söz konusu proje ve faaliyetlere T.C. Lefkoşa Büyükşehirliğinin önerisi üzerine T.C. Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğünce karar verilir).					
Müşavirlik Hizmetleri Projesi			0,00	6.000.000,00	6.000.000,00
Müşavirlik Hizmetleri Projesi (T.C. Lefkoşa Büyükşehirliğine sözlü olarak ve esaslara göre kullanılacaktır)					

* Geri Dönüş Hesaplarından 2021 yılında devreden 69.337.264,29- TL tutar "Tahakkuk Eden Geri Dönüş" verisine dahil olup, hesapta bulunan ABD Doları ve İngiliz Sterlini 31 Aralık 2021 KKTC Merkez Bankası kuru ile hesaplanarak Bütçe Ödeneği olan 840.383.850,83-TL'ye ilave edilmiştir.

** Söz konusu projeler için iz ödenek konulmuştur.

**2022 YILINDA TÜRKİYE CUMHURİYETİ YARDIMLARIYLA
FİNANSE EDİLECEK FAALİYETLER DETAY LİSTESİ**

PROJELER	ALTYAPI / REEL	BAKANLIK	TL		
			2021 DEVİR ÖDENEĞİ	2022 BÜTÇE ÖDENEĞİ	2022 TOPLAM
GENEL TOPLAM			4.750.000,00	91.250.000,00	96.000.000,00
Faaliyet Ödenekleri			4.750.000,00	91.250.000,00	96.000.000,00
Altyapı Faaliyet	Altyapı		4.750.000,00	80.250.000,00	85.000.000,00
Reel Sektör Faaliyet	Reel Sektör		0,00	11.000.000,00	11.000.000,00
TARIM SEKTÖRÜ			0,00	8.750.000,00	8.750.000,00
Tarımsal Araştırma Alanında İşbirliği Protokolü (TAGEM) Projesi	Altyapı	KKTC Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı	0,00	2.000.000,00	2.000.000,00
Tarımsal Araştırma ve Geliştirme Projesi (TAGPP)	Altyapı	KKTC Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı	0,00	750.000,00	750.000,00
Hayvan Islahı, Hastalık ve Zararlılarla Mücadele Projesi	Altyapı	KKTC Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı	0,00	2.000.000,00	2.000.000,00
Ada Genel Dere Islahı, Gölet Temizliği ve Sulama Sistemlerinin Yenilenmesi Projesi	Altyapı	KKTC Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı	0,00	4.000.000,00	4.000.000,00
ULAŞTIRMA SEKTÖRÜ			0,00	26.000.000,00	26.000.000,00
Yol Yapım ve Bakım Projesi	Altyapı	KKTC Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı	0,00	25.000.000,00	25.000.000,00
Yol Yapım ve Bakım Projesi			0,00	9.000.000,00	9.000.000,00
Su, Telefon, Elektrik Hatlarının Onarılması ve Projelendirme			0,00	16.000.000,00	16.000.000,00
İnfanteriler Müdürlüğü Giderlerine Katkı ve Römovaların Bakım ve Tamiri Projesi	Altyapı	KKTC Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı	0,00	1.000.000,00	1.000.000,00
EGİTİM SEKTÖRÜ			0,00	17.000.000,00	17.000.000,00
Eğitim ve Öğretim Hizmetlerinin Geliştirilmesi ve Katkı Projesi	Altyapı	KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı	0,00	17.000.000,00	17.000.000,00
KÜLTÜR SEKTÖRÜ			4.250.000,00	1.250.000,00	5.500.000,00
Tanıtma, Enformasyon ve Tören Giderlerine Katkı Projesi	Altyapı	KKTC Dışişleri Bakanlığı	4.250.000,00	1.250.000,00	5.500.000,00
Tanıtma, Enformasyon ve Tören Giderlerine Katkı Projesi (Tanıtma ve tören giderleri, 20 Temmuz, 15 Kasım, 29 Ekim, 30 Ağustos ve diğer törenlerin giderleri, KKTC üniversitelerine okuyan öğrenci ülke dışında öğrencilere burs verilmesi, tarımın amaçlı kiti, dergi ve yayın alımı, bayrak ve alış vb tanıtım malzemeleri alımı, tanıtım amacıyla yurt dışındaki toplantı, festival, spor müsabakalarına katılacak ekip ve heyetlerin giderleri, tanıtım amacıyla yurt dışından KKTC'ye gelecek gezeteci, hilton adını, siyaset odamı ve diğer heyetlerin giderleri, KKTC'de gerçekleştirilecek uluslararası sanat festivali giderleri, temsilcilik binası yapımı, yeni açılan temsilciliklerin giderleri, yurt dışı toplantılarına katılacak STK giderleri için ayılan ödenek olup, T.C. Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğüne uygun bulunacak harcamalar için ödenek yapılacaktır.)					
İLETİŞİM VE SOSYAL HİZMET SEKTÖRÜ			500.000,00	19.250.000,00	19.750.000,00
Kırsal Kalkınma ve Sosyal Hizmet Projesi	Reel Sektör	KKTC Maliye Bakanlığı	0,00	5.000.000,00	5.000.000,00
Kırsal Kalkınma ve Sosyal Hizmet Projesi (T.C. Lefkoşa Büyükşehir İlçe belediyelere usul ve esaslar dahilinde hibe, kredi veya alt yapı desteği şeklinde kullanılacaktır)					
Dernek, Birlik, Kulüp, Sendika, Vakıf, Araştırma Merkezi vb. STK'lara Katkı Projesi	Altyapı	KKTC Maliye Bakanlığı	0,00	13.750.000,00	13.750.000,00
Dernek, Birlik, Kulüp, Sendika, Vakıf, Araştırma Merkezi vb. STK'lara Katkı Projesi (T.C. Lefkoşa Büyükşehir İlçe belediyelere usul ve esaslar dahilinde T.C. Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğüne uygun şekilde STK'lara harcama kararıyla veya katkı şeklinde kullanılacaktır.)					
İletişim Faaliyet ve Projelerine Katkı Projesi	Altyapı	KKTC Maliye Bakanlığı	500.000,00	500.000,00	1.000.000,00
İletişim Faaliyet ve Projelerine Katkı Projesi (T.C. Lefkoşa Büyükşehir İlçe belediyelere usul ve esaslar dahilinde kullanılacaktır.)					
YÜKSEKÖĞRETİM SEKTÖRÜ			0,00	6.000.000,00	6.000.000,00
Üniversitelerin Ortak Tanıtımına Katkı Projesi	Reel Sektör	KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı	0,00	3.000.000,00	3.000.000,00
Üniversitelerin Ulaştırma Altyapılarının ve Bölüne Sirencine Hazırlanması Projesi	Reel Sektör	KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı	0,00	3.000.000,00	3.000.000,00
DİĞER KAMU HİZMETLERİ SEKTÖRÜ			0,00	13.000.000,00	13.000.000,00
BRT Altyapı Yatırımlarına Katkı Projesi	Altyapı	KKTC Başbakanlık	0,00	2.000.000,00	2.000.000,00
TV Sedyeleri Geliştirme Projesi			0,00	1.700.000,00	1.700.000,00
Naklen Yayınları Geliştirme Projesi			0,00	300.000,00	300.000,00

PROJELER	ALTYAPI / REEL	BAKANLIK	2021	2022	2022
			DEVİR ÖDENEĞİ	BÜTÇE ÖDENEĞİ	TOPLAM
Proje Danışmanlık Hizmet Alımı Projesi					
T.C.'den Görevli Olarak Gelen Kamu Görevlileri ve Uzmanların Ücretleri Projesi	Altyapı	KKTC Başbakanlık	0,00	5.000.000,00	5.000.000,00
T.C.'den Görevli Olarak Gelen Kamu Görevlileri ve Uzmanların Ücretleri Projesi (T.C. Kurumlarında KKTC'de geçici görevlendirilen personelin barınma, yol gideri, ek çalışma masrafları, ek ders ile kira mizminası ve diğer g.derleri için barınacaktır.)	Altyapı		0,00	6.000.000,00	6.000.000,00

TÜRKİYE CUMHURİYETİNCE 2022 YILINDA
KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİNE VERİLMESİ PLANLANAN KREDİLER

FL.

AÇIKLAMALAR	2021 YILINDAN DEVREDEN				2022		BEKLENEN GERİ DÖNÜŞ	TOPLAM
	AKTİF	PASİF	AKTİF	PASİF	TOPLAM	BÜTÇE ÖDENEĞİ		
	ACIK AVANS	NAKİT	ACIK AVANS	BÜTÇE ÖDENEĞİ	TOPLAM	BÜTÇE ÖDENEĞİ		TOPLAM
Kamu Sektörü (Cari Bütçe Açığına Katkı)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	500.000.000,00	0,00	500.000.000,00
Kamu Sektörü (Diğer)	0,00	3.415.676,10	0,00	0,00	3.415.676,10	96.584.323,90	0,00	100.000.000,00
Reform Destekleme Ödeneği	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	450.000.000,00	0,00	450.000.000,00
TOPLAM	0,00	3.415.676,10	0,00	0,00	3.415.676,10	1.046.584.323,90	0,00	1.050.000.000,00

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ BÜTÇESİNDEN 2022 YILINDA
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NE
YAPILACAK YARDIMLAR**

TL

BÜTÇE TERTİBİ KODU	BÜTÇE TERTİBİ ADI	TOPLAM ÖBENEK TUTARI
19.101.263.207-0012.0041-01-08.02	Yurt Dışı Borç Verme (Kredi)	1.046.584.323,90
	Yurt Dışı Borç Verme (Kredi) (2021 yılı Devir)	0,00
	TOPLAM	1.046.584.323,90

NOT: 2021 yılından nakit olarak KKTC'de devreden ve tahsis edildikleri taahhütler için kullanılacak olan tutarlar dahil edilmemiştir.